

NEUTRA - architektonický ateliér – Ing. arch. Peter Mizia, Farská č. 1, 949 01 Nitra;
peter.mizia@gmail.com tel . 037- 6579461

Krajinnoekologický plán

k.ú. Horné Jabloňovce

k.ú. Dolné Jabloňovce

TEXTOVÁ ČASŤ

SPRACOVATEĽ : NEUTRA – architektonický ateliér – Ing. arch. Peter Mizia,
Farská č.1, 949 01 Nitra
HLAVNÝ RIEŠITEĽ : Ing. arch. Peter Mizia
OBSTARÁVATEĽ : Obec Jabloňovce

NITRA, 10/2019

Obsah

A. Úvod, metodika práce

B. Krajinnoekologický plán

B.1 Vymedzenie záujmového územia

B.2 Krajinnoekologická analýza

B.2.1 Abiotické zložky

B.2.1.1 Geologické pomery

B.2.1.2 Geomorfologické pomery

B.2.1.3 Klimatickogeografické pomery

B.2.1.4 Pedologické pomery

B.2.1.5 Hydrologické pomery

B.2.2 Biotické zložky

B.2.2.1 Fytogeografické pomery

B.2.2.2 Zoogeografické pomery

B.2.3 Súčasná krajinná štruktúra

B.2.4 Ochrana krajiny a významné krajinárske ekologické štruktúry

B.2.4.1 Chránené územia prírody a lokality

B.2.4.2 Prírodné zdroje

B.2.4.3 Ekologicky významné segmenty

B.2.4.4 Územný systém ekologickej stability

B.2.5 Stresové javy a zdroje

B.2.5.1 Prírodné stresové javy

B.2.5.2 Sekundárne stresové javy a zdroje

B.2.5.3 Ochranné pásma

B.3 Krajinnoekologická interpretácia

B.4 Návrh krajinnoekologických opatrení

B.4.1 Návrh opatrení pre usporiadanie územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody a krajiny

B.4.2 Návrh opatrení na ochranu prírodných zdrojov

B.4.3 Návrh opatrení na zmiernenie pôsobenia stresových javov

C. Vybrané záväzné regulatívy funkčného a priestorového usporiadania územia ÚPN VUC Nitrianskeho kraja, Zmeny a doplnky č.1/ 2015

D. Záver

Zoznam použitej literatúry
Zoznam použitých skratiek

Grafická príloha

Mapa č. 1 – Súčasná krajinná štruktúra, ochrana prírody a ÚSES

Mapa č. 2 – Stresové javy a zdroje

A. Úvod , metodika práce

V zmysle § 19c ods. 2 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebného poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov pre územný plán obce sa v rámci prieskumov a rozborov spracúva optimálne priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia s prihliadnutím na krajinnno-ekologické, kultúrno-historické a socio-ekonomické podmienky (ďalej len "krajinnno-ekologický plán").

V zmysle § 139a ods. 4 stavebného zákona ekologicky optimálne priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia (krajinnno-ekologický plán) je komplexný proces vzájomného zosúladovania priestorových požiadaviek hospodárskych a iných činností človeka s krajinnno-ekologickými podmienkami, ktoré vyplývajú zo štruktúry krajiny. Ekologicky optimálne priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia súčasne zabezpečuje vyhovujúcu ekologickú stabilitu priestorovej štruktúry krajiny, ochranu a racionálne využívanie prírody, biodiverzity a prírodných zdrojov, tvorbu a ochranu územného systému ekologickej stability a bezprostredného životného prostredia človeka. Štruktúra krajiny a jej prvky sa prejavujú ako limity, obmedzenia alebo podporujúce faktory požadovaných činností v danom území.

Cieľom spracovania krajinnnoekologického plánu je poznanie a vyhodnotenie základných krajinnnoekologických podmienok v k.ú. obce Jabloňovce tak, aby boli rešpektované krajinnnoekologické podmienky a limity potenciálu krajiny a zosúladené s rozvojovými zámermi v tomto území.

Pri spracovaní krajinnnoekologického plánu (KEP) sa vychádzalo:

- z metodického postupu spracovania KEP v rámci prieskumov a rozborov územného plánu obce, ktoré vydalo MŽP SR v r. 2001
- z metodického usmernenia obstarávania a spracovania územného plánu obce, vydané MŽP SR v r. 2001
- z metodických pokynov na vypracovanie územného systému ekologickej stability, vydaného MŽP SR v r. 1993
- z podkladov orgánov štátnej správy a odborných organizácií

B. Krajinnnoekologický plán

B.1 Vymedzenie záujmového územia

Riešeným územím je priestor ohraničený katastrálnou hranicou Horné Jabloňovce a katastrálnou hranicou Dolné Jabloňovce. Územie obce Jabloňovce sa skladá z dvoch katastrálnych území, k.ú. Horné Jabloňovce a k.ú. Dolné Jabloňovce.

Celková výmera katastrálneho územia Dolné Jabloňovce je 1 691,7034 ha a katastrálneho územia Horné Jabloňovce 1 777,7055 ha . Výmera oboch katastrov spolu je 3 469,4089 ha Stred obce leží v nadmorskej výške 291 m. n. m.. Najvyššie vrchy v okolí obce sú Lipovec

(443,4 m. n. m), Krnčište (396,3 m. n. m.) a Rakšáňová hora (570,7 m. n. m.). Zastavaná plocha obce je 41,2681 ha. Katastrálne územie obce leží v Nitrianskom samosprávnom kraji, v okrese Levice.

Na východe hraničí s Banskobystrickým samosprávnym krajom a s okresmi Banská Štiavnica - s k.ú. Dekýš, k.ú. Počúvadlo a k.ú. Baďan a okresom Krupina - s k.ú. Ladzany. Na juhu susedí obec s k.ú. Bátovce a s k.ú. Pečenice. Na západe a severozápade s k.ú. obce Devičany a s k.ú. obce Bohunice.

Obec leží vo východnej časti Nitrianskeho samosprávneho kraja, vo vzdialenosti 21km od okresného mesta Levice.

Obec Jabloňovce leží v údolí vodohospodársky významného vodného toku Jabloňovka. Vodný tok zároveň rozdeľuje obec zo severu na juh na dve časti - západnú a východnú časť zastavaného územia. Vodný tok Jabloňovka zároveň predstavuje i hranicu medzi k.ú. Dolné Jabloňovce a k.ú. Horné Jabloňovce. Obec leží v malebnom prostredí pod úpäťm pohoria Štiavnických vrchov. Obkolesujú ju lesy a lúky zo všetkých strán, dotvárajúce krajinný obraz územia. Koloritom krajiny sú okrem zmiešaných lesov i vinice a ovocné sady starých krajových odrôd.

Zemepisnú polohu obce charakterizujú súradnice 18°47'21''V východnej zemepisnej dĺžky a 48°19'01''S severnej zemepisnej šírky.

Od okresného mesta Levice je obec vzdialená 21 km, od okresného mesta Banská Štiavnica v Banskobystrickom samosprávnom kraji je obec vzdialená 27 km.

Administratívne je obec zaradená do okresu Levice (NUTS IV), vyššieho územného celku Nitrianskeho kraja (NUTS III) a do NUTS II Západné Slovensko.

Obec je členom regionálneho združenia miest a obcí Tekov.

B.2 Krajinnoekologická analýza

B.2.1 Abiotické zložky

B.2.1.1 Geologické pomery

Geologické pomery charakterizujú základné geologické štruktúrne jednotky riešeného územia. Horniny odrážajú dlhodobý vývoj územia a zároveň vo veľkej miere ovplyvňujú aj iné zložky krajiny a tiež súčasné možnosti jej hospodárskeho využitia tak pre technické ako aj bioprodukčné činnosti (ako pôdotvorný substrát).

Geologická stavba územia

Väčšia časť územia spadá do oblasti neogénnych vulkanitov, pyroxenických a amfibolicko-pyroxenických andezitov (mladšie stratovulkány stredného a východného Slovenska); samat - spodný panón. Formy vulkanických a magnetických telies sú lávové prúdy a efuzívne komplexy stratovulkánov.

Západný okraj k.ú. Horné Jabloňovce spadá do oblasti neogénov, sivých, prevažne s vápňitými ílmi, prachy, piesky, štrky, sloje lignitu a polohy sladkovodných vápencov (čárske, beladické, záhorské a ivanské súvrstvie); panón - pont.

Inžinierskogeologická rajonizácia

S, SV časť záujmového územia - typ rajónu: rajón predkvartérnych sedimentov

inžiniersko-geologický rajón: rajón vulkanických hornín

Kód rajónu: Vk

J, JV časť záujmového územia - typ rajónu: rajón predkvartérnych sedimentov

inžiniersko-geologický rajón: rajón efuzívnych hornín
Kód rajónu: VI

SZ, Z časť záujmového územia - typ rajónu: rajón kvartérnych sedimentov
inžiniersko-geologický rajón: rajón deluviálnych sedimentov
Kód rajónu: D

Z, JZ časť záujmového územia - typ rajónu: rajón kvartérnych sedimentov
inžiniersko-geologický rajón: rajón eolických pieskov
Kód rajónu: E

Neotektonická stavba

S, SV časť záujmového územia
- podsústava: Západné Karpaty
- pohybové tendencie tektonických blokov: pozitívna jednotka (pohorie) - veľký zdvih

J, JV časť záujmového územia
- podsústava: Západné Karpaty
- pohybové tendencie tektonických blokov: pozitívna jednotka (pohorie) - stredný zdvih

SZ, Z časť záujmového územia
- podsústava: Západné Karpaty
- pohybové tendencie tektonických blokov: negatívna jednotka (medzihorská kotlina) - veľký pokles

Z, JZ časť záujmového územia
- podsústava: Západné Karpaty
- pohybové tendencie tektonických blokov: pozitívna jednotka (pohorie) - veľmi malý zdvih

Geochemické typy hornín

Väčšiu časť územia tvoria andezity a intermediárne subvulkanické intruzíva
Západnú časť územia tvoria prevažne ílovce.

Hydrogeologické pomery:

Územie spadá do hydrogeologického regiónu (priepustnosť + hydrogeologický región):

- puklinová (priepustnosť) + neovulkanity severných svahov Štiavnických vrchov a Javoria
- medzizrnová (priepustnosť) + neogén Bátovskej pahorkatiny a Čajkovej zníženi

Zdroj: (P. Malík a J. Švasta 2002, Hlavné hydrogeologické regióny; Atlas krajiny Slovenskej republiky)

B.2.1.2. Geomorfologické pomery

Územie obce je súčasťou Alpsko-Himalájskej sústavy, v rámci nej je súčasťou podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútorne Západné Karpaty, oblasti Slovenské stredohorie a celku Štiavnické vrchy.

V rámci celku Štiavnických vrchov spadá územie do podcelku Sitnianskej vrchoviny a oddielu Sitnianske predhorie.

Stred obce leží v nadmorskej výške 291 m. n. m.. Najvyššie vrchy v okolí obce sú Lipovec (443,4 m. n. m), Krnčíšte (396,3 m. n. m.) a Rakšánová hora (570,7 m. n. m.).

Podľa **morfológicko - morfometrického typu reliéfu** a členitosti je územie rozčlenené na:

- pahorkatina, mierne členitá - západná časť záujmového územia;
- pahorkatina, stredne členitá - stredná a južná časť záujmového územia;
- vrchovina, stredne členitá - severná časť záujmového územia;

(Zdroj: *mapka geology*)

Medzi významnejšie exogénne geodynamické javy v záujmovom území môžeme zaradiť predovšetkým plošnú eróziu, vertikálnu (výmoľovú) eróziu a presadenie spraší. Plošná a vertikálna erózia sa výraznejšie prejavuje v západnej časti katastrálneho územia. Podľa vybraných geodynamických javov sú v tejto oblasti sedimenty náchylné na presadenie. Zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy (§ 5 ochrana poľnohospodárskej pôdy pred eróziou) je v pôsobnosti od roku 2004. Sú v ňom určené protierózne opatrenia. V zhode s týmto zákonom je každý užívateľ poľnohospodárskej pôdy povinný vykonávať trvalú a účinnú protieróznú ochranu poľnohospodárskej pôdy vykonávaním ochranných opatrení podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy (§ 5, odštvac 2). Pôdoochranné opatrenia sú zamerané na zachovanie kvalitatívnych vlastností a funkcií pôdy a na jej ochranu pred poškodením a degradáciou.

V riešenom území sa potencionálne vyskytujú nasledovné geodynamické javy:

- *ohrozenie poľnohospodárskych pôd veternou eróziou* – žiadna až slabá erózia
- *ohrozenie poľnohospodárskych pôd vodnou eróziou* - stredná, silná a extrémna /viď. výkres č.4/
- *náchylnosť celého k. ú. na zosúvanie* - je slabá (Atlas krajiny SR, 2002, str. 282)
/Zdroj: *podnemapy.sk*/

Riešené územie nie je náchylné na zosuvy.

B.2.1.3 Klimatickogeografické pomery

Novšia klimatická regionalizácia Slovenskej republiky bola spracovaná v Atlase krajiny Slovenskej republiky 2002 autormi: Lapin, Faško, Melo, Šťastný, Tomlain. Vychádza z regionalizácie spracovanej vyššie uvedenými autormi v roku 1958, ale je dôslednejšia. Tento fakt vyplýva z vyhodnotenia klimatických prvkov dlhšieho časového radu pozorovaní, ktoré umožnilo spracovať klimatické pomery územia Slovenskej Republiky precíznejšie. Riešené územie obce Jablňovce má klímu charakteristickú pre teplú klimatickú oblasť, mierne suchý okrsok s miernou zimou (Lapin a kol., 2002). Priemerná ročná teplota je 8 - 9 °C, počet letných dní v roku je nad 50. Priemerný ročný úhrn zrážok je 600 - 800 mm. (Atlas krajiny SR, 2002) Prevládajúce prúdenie vzduchu je od severozápadu a zo severu na juh juhozápad, priemerná rýchlosť vetra sa pohybuje od 3-4 m/s.

Charakteristika klimatických rajónov podľa Atlasu krajiny SR 2002, Tab. 5:

Okrskok	Charakteristika okrsku	Klimatické znaky
T4	Teplý, mierne suchý, s miernou zimou	január nad -3°C, Iz = 0 až -20
T5	Mierne teplý, vlhký, s chladnou až studenou zimou	január do -3°C, Iz = 60 - 120

Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky 2002

Ostatné priemerné charakteristiky (SHMÚ):

- priemerná ročná teplota vzduchu: 8-9 °C
- priemerná teplota vzduchu v júli: 16-18 °C
- priemerná ročné úhrny zrážok: 600 - 800 mm

B.2.1.4 Pedologické pomery

Pôdne pomery sú výsledkom dlhodobého pôsobenia stanovištných podmienok. Hlavné prírodné faktory, ktoré najviac ovplyvňujú pôdotvorný proces sú: geologické (pôdotvorný substrát), geomorfologické (najmä reliéf a nadmorská výška) a klimatické podmienky územia.

Pôdne typy

Orná pôda je sústredená najmä v južnej a západnej časti katastrálnych území k.ú. Dolné a Horné Jablonoce, s výnimkou zastavaného územia, zalesnených plôch a vodných tokov.

Charakteristiku pôd, nachádzajúcich sa v katastri, sú uvádzané cez zastúpené bonitované pôdnoekologické jednotky (v skratke BPEJ). Ich zaradenie je podľa hlavnej pôdnej jednotky. Ako vyplýva z podkladov, najviac sú v území zastúpené hlavne hnedozeme typické i oglejené, vyskytujúce sa hlavne v západnej časti katastrálneho územia, ale tiež fluvizeme typické a oglejené, zastúpené vo väčšej miere v západnej a juhozápadnej časti záujmového územia.

(Poznámka HPJ = hlavná pôdna jednotka).

KÓD HPJ	HPJ (hlavné pôdne jednotky)
11	- fluvizeme glejové, stredne ťažké (lokálne ľahké) (FMG)
12	- fluvizeme glejové, ťažké (FMG)
45	- hnedozeme typické až hnedozeme luvizemné na sprašových hlinách, stredne ťažké, ľahké (HMm, HMI)
50	- hnedozeme pseudoglejové (miestami pseudogleje s hrubším humusovým horizontom) na sprašových a polygénnych hlinách, stredne ťažké (HMg)
52	- hnedozeme erodované na polygénnych hlinách a regozeme na neogénnych sedimentoch. V komplexe prevládajú hnedozeme erodované, stredne ťažké (HMe, RM)
54	- hnedozeme erodované a regozeme na rôznych substrátoch na výrazných svahoch: 12 - 25°. HM erodované prevládajú, stredne ťažké až ťažké
56	- luvizeme pseudoglejové až pseudogleje luvizemné na sprašových a polygénnych hlinách, na povrchu stredne ťažké LMg až PGI
57	- pseudogleje typické na sprašových a polygénnych hlinách, na povrchu stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké) PGm
58	- luvizeme pseudoglejové
61	- kambizeme typické, kambizeme typické kyslé, kambizeme luvizemné na minerálne bohatých zvetralinách vulkanitov, stredne ťažké (lokálne kambizeme andozemné) (KMm, KMma, KMI)
65	- kambizeme typické a kambizeme luvizemné na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké (KMm, KMI)
71	- kambizeme pseudoglejové na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké) (KMg)
77	- kambizeme (typ) plytké na vulkanických horninách, stredne ťažké (KM)

- 81 - kambizeme (typ) na vulkanických horninách, na výrazných svahoch:
12°- 25°, stredne ťažké až ťažké (KM)

Pôdne typy v riešenom území:

FMG - fluvizeme glejové, stredne ťažké (lokálne ľahké) a ťažké

- sú pôdnym typom, ktorý sa vyskytuje len v nivách vodných tokov, ktoré sú alebo donedávna boli ovplyvňované záplavami a výrazným kolísaním hladiny podzemnej vody. Majú svetlý humusový horizont. Glejové pôdy s vysokou hladinou podzemnej vody a glejovým horizontom pod humusovým horizontom.
- typologicky produkčná kategória: O4 (produkčné orné pôdy)

HMM - hnedozeme typické, na sprašiach, stredne ťažké

- sú pôdy na sprašiach alebo sprašových hlinách s tenkým svetlým humusovým horizontom a výrazným B horizontom zvetrávania alebo premiestnenia ílu. V prevažnej väčšine prípadov neobsahujú skelet.
- typologicky produkčná kategória: O3 (veľmi produkčné orné pôdy)

HM - hnedozeme na sprašových hlinách, ťažké

- sú pôdy na sprašiach alebo sprašových hlinách s tenkým svetlým humusovým horizontom a výrazným B horizontom zvetrávania alebo premiestnenia ílu. V prevažnej väčšine prípadov neobsahujú skelet.
- typologicky produkčná kategória: O3 (veľmi produkčné orné pôdy)

RM, HMe - regozeme a hnedozeme erodované na sprašiach. Ornica je u HMe vytvorená zo zvyšku B horizontu, u regozemí je ornica vytvorená zo spráše po úplnom zmytí profilu HM. V komplexe prevládajú regozeme, stredne ťažké

- sú pôdy s veľmi tenkým svetlým humusovým horizontom, ktorý sa vytvoril na viatych pieskoch, na íloch, slieňoch alebo sprašiach. Veľmi často sú tieto pôdy na miestach, kde boli eróziou odstránené pôvodné pôdy. Hnedozeme erodované sú pôdy, u ktorých sa humusový horizont vytvoril z B horizontu.
- typologicky produkčná kategória: O5 (stredne produkčné orné pôdy)

HMI - hnedozeme luvizemné na sprašových a polygénnych hlinách, často s prímiesou skeletu, ťažké

- sú pôdy na sprašových a im podobných hlinách s tenkým svetlým humusovým horizontom, väčšinou aj s eluviálnym (vyluhovaným horizontom, vždy s hlbokým B horizontom nahromadenia ílu).

KMm - kambizeme sú pôdy s rôzne hrubým svetlým humusovým horizontom, pod ktorým je B horizont zvetrávania skeletnatých substrátov s rôznym, väčšinou však vyšším obsahom skeletu.

LMg až PGI - luvizeme sú pôdy na sprašových a im podobných hlinách s tenkým svetlým humusovým horizontom, väčšinou aj s eluviálnym (vyluhovaným horizontom, vždy s hlbokým B horizontom nahromadenia ílu);

- pseudogleje sú pôdy s tenkým svetlým humusovým horizontom, pod ktorým je vyluhovaný eluviálny horizont a hlboký B horizont s výrazným oglejením, ktoré sa vyskytuje aj v eluviálnom horizonte. Celý profil je sezónne výrazne prevlhčený v dôsledku nízkej priepustnosti B horizontu pre vodu.

Pôdne druhy

Z hľadiska zrnitosti pôd sú v katastrálnom území v prevažnej miere zastúpené stredne ťažké pôdy (hlinité) a v menšej miere pôdy ťažké (ílovitohlinité). (Lukniš a kol., 1972)
Pôdne pomery obce sú priaznivé pre rozvoj poľnohospodárstva. Na území sa nachádzajú poľnohospodárske pôdy v zastúpení 3., 4., 5., 6., 7., 8. a 9. kvalitnej skupiny pôd.

Produkčná schopnosť pôdy

V k.ú. Dolné Jabloňovce a k.ú. Horné Jabloňovce sú dominantné veľmi produkčné pôdy O3 a stredne produkčné pôdy O5.

Tab. č. 1 Bonitované pôdnoekologické jednotky (BPEJ) v k.ú. Dolné a Horné Jabloňovce:

Kód BPEJ	Klimatický región	Hlavná pôdna jednotka	Svahovitosť a expozícia	Skeletovitosť a hĺbka pôdy	Zrnitosť pôdy
0211002	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	FMG - fluvizeme glejové, stredne ťažké (lokálne ľahké)	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0212003	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový		rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	ťažké pôdy (ílovitohlinité)
0245002	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	HMm, HMI - hnedozeme typické až hnedozeme luvizemné na sprašových hlinách, stredne ťažké, ľahké	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0250002	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	HMg – hnedozeme pseudoglejové, s hrubším humusovým horizontom, na sprašových a polygénnych hlinách, stredne ťažké	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0250202	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	HMg – hnedozeme pseudoglejové,	mierny svah 3° - 7°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod	stredne ťažké pôdy (hlinité)

		s hrubším humusovým horizontom, na sprašových a polygénnych hlinách, stredne ťažké		10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	
0252202	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	HMe, RM – hnedozeme erodované na polygénnych hlinách a regozeme na neogénnych sedimentoch. V komplexe prevládajú hnedozeme erodované, stredne ťažké	mierny svah 3° - 7°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0254672	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	HMe, RM – hnedozeme erodované a regozeme na rôznych substrátoch na výrazných svahoch: 12 – 25°. HM erodované prevládajú, stredne ťažké až ťažké	zráz nad 25°		stredne ťažké pôdy (hlinité)
0256002	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	LMg až PGI – luvizeme pseudoglejové až pseudogleje luvizemné na sprašových a polygénnych hlinách, na povrchu stredne ťažké	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0256202	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	LMg až PGI – luvizeme pseudoglejové až pseudogleje luvizemné na sprašových a polygénnych	mierny svah 3° - 7°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)

		hlinách, na povrchu stredne ťažké			
0256402	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	LMg až PGI – luvizeme pseudoglejové až pseudogleje luvizemné na sprašových a polygénnych hlinách, na povrchu stredne ťažké	výrazný svah 12° - 17°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0257003	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	PGm – pseudogleje typické na sprašových a polygénnych hlinách, na povrchu stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	ťažké pôdy (ílovitohlinité)
0257132	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	PGm – pseudogleje typické na sprašových a polygénnych hlinách, na povrchu stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)	rovina s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 1° - 3°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0257202	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	PGm – pseudogleje typické na sprašových a polygénnych hlinách, na povrchu stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)	mierny svah 3° - 7°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0257203	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	PGm – pseudogleje typické na sprašových a polygénnych hlinách, na povrchu stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)	mierny svah 3° - 7°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	ťažké pôdy (ílovitohlinité)

0257403	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	PGm – pseudogleje typické na sprašových a polygénnych hlinách, na povrchu stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)	výrazný svah 12° - 17°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	ťažké pôdy (ílovitohlinité)
0257432	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	PGm – pseudogleje typické na sprašových a polygénnych hlinách, na povrchu stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)	výrazný svah 12° - 17°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0258672	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	LMg, PG – luvizeme pseudoglejové a pseudogleje, erodované na výrazných svahoch: 12 – 25°, stredne ťažké, ťažké	zráz nad 25°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0261412	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KMm, KMI – kambizeme typické, kyslé, luvizemné na minerálnych bohatých zvetralinách vulkanitov, stredne ťažké (lokálne kambizeme andozemné)	výrazný svah 12° - 17°	slabo skeletovité pôdy(obsah skeletu 5 – 25%), stredne hlboké pôdy (30 – 60 cm)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0261445	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KMm, KMI – kambizeme typické, kyslé, luvizemné na minerálnych bohatých zvetralinách vulkanitov, stredne ťažké (lokálne kambizeme	výrazný svah 12° - 17°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy – ľahšie (piesočnatohlinité)

		andozemné)			
0265002	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KMm, KMI – kambizeme typické, luvizemné, na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0265232	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KMm, KMI – kambizeme typické, luvizemné, na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké	mierny svah 3° - 7°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0265432	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KMm, KMI – kambizeme typické, luvizemné, na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké	výrazný svah 12° - 17°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0265442	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KMm, KMI – kambizeme typické, luvizemné, na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké	výrazný svah 12° - 17°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0271232	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KMg – kambizeme pseudoglejové na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)	mierny svah 3° - 7°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0277262	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KM – kambizeme (typ) plytké na vulkanických horninách, stredne ťažké	mierny svah 3° - 7°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0277462	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KM – kambizeme (typ) plytké na vulkanických horninách,	výrazný svah 12° - 17°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)

		stredne ťažké			
0281682	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KM – kambizeme (typ) na vulkanických horninách, na výrazných svahoch: 12 – 25°, stredne ťažké až ťažké	zráz nad 25°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0281685	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KM – kambizeme (typ) na vulkanických horninách, na výrazných svahoch: 12 – 25°, stredne ťažké až ťažké	zráz nad 25°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy – ľahšie (piesočnatohlinité)
0281785	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KM – kambizeme (typ) na vulkanických horninách, na výrazných svahoch: 12 – 25°, stredne ťažké až ťažké	zráz nad 25°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy – ľahšie (piesočnatohlinité)
0281882	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KM – kambizeme (typ) na vulkanických horninách, na výrazných svahoch: 12 – 25°, stredne ťažké až ťažké	zráz nad 25°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0761242	mierne teplý, mierne vlhký	KMm, KMI – kambizeme typické, kyslé, luvizemné na minerálnych bohatých zvetralinách vulkanitov, stredne ťažké (lokálne kambizeme andozemné)	mierny svah 3° - 7°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0761342	mierne teplý,	KMm, KMI –	stredný svah 7°	silne skeletovitá	stredne

	mierne vlhký	kambizeme typické, kyslé, luvizemné na minerálnych bohatých zvetralinách vulkanitov, stredne ťažké (lokálne kambizeme andozemné)	- 12°	pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	ťažké pôdy (hlinité)
0777262	mierne teplý, mierne vlhký	KM – kambizeme (typ) plytké na vulkanických horninách, stredne ťažké	mierny svah 3° - 7°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)

Zdroj: LINKEŠ, PESTÚN, DŽATKO: Príručka pre používanie máp bonitovaných pôdno - ekologických jednotiek; Bratislava 1996, 104s.

Osobitne chránené pôdne zdroje

Ochranu najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy zabezpečuje Nariadenie vlády SR č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy. V zmysle Prílohy č. 2 k Nariadeniu vlády SR č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy sa najkvalitnejšie poľnohospodárske pôdy nachádzajú: k. ú. Dolné Jablňovce a k. ú. Horné Jablňovce: 0211002 (3. stupeň kvality), 0245002 (3.stupeň kvality), 0250002 (4. stupeň kvality), 0212003 (5. stupeň kvality), 0256002 (5. stupeň kvality), 0250202 (5.stupeň kvality), 0252202 (5.stupeň kvality), 0256202 (6.stupeň kvality), 0257203 (6. stupeň kvality), 0265002 (6. stupeň kvality), 0265232 (6.stupeň kvality).

Intervenčné kroky

- zabezpečiť v miestach s intenzívnou veternou a vodnou eróziou protieróznou ochranu pôdy uplatnením prvkov územného systému ekologickej stability, a to najmä biokoridorov, zasakovacích pásov (zatravnovaných, či drevinatých);
- odstrániť pôsobenie stresových faktorov (skládky odpadov, konfliktné uzly a pod.) v územiach systému ekologickej stability (problematiku riešiť na úrovni konkrétnych projektov ako územných systémov ekologickej stability);
- zabezpečiť nástrojmi územného plánovania ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovu funkčného územného systému ekologickej stability, biologickej integrity krajiny a biodiverzity na úrovni regionálnej a lokálnej, znamená venovať pozornosť predovšetkým chráneným územiám v biokoridoroch;
- realizovať výsadbu lesa v nivách riek, na plochách náchylných na eróziu a pri prameniskách, podporovať zvýšenie podielu nelesnej stromovej a krovínnej vegetácie;
- aplikovať šetrné hospodárenie s ornou pôdou v podobe zavedených opatrení (oranie po vrstevnici, správne umiestnenie širokoriadkových plodín na svahu, striedanie plodiny pri rovnakej hĺbke orby);
- rešpektovať všetky kategórie chránených území a ich ochranné pásma v zmysle platnej legislatívy o ochrane prírody a krajiny,

- zohľadňovať pri umiestnení činnosti na území ich predpokladané vplyvy na životné prostredie (proces posudzovania EIA) a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov.

B. 2 1.5 Hydrologické pomery

Povrchové vody

Katastrálnym územím obce Horné a Dolné Jabloňovce, priamo cez zastavané územie obce, preteká v úseku cca od rkm 4,80 - 12,80 vodný tok Jabloňovka, číslo toku 134. Západným okrajom katastrálneho územia Jabloňovce preteká v dĺžke cca 2 km vodný tok Sikenica. Predmetné toky sú v správe Slovenského vodohospodárskeho podniku, odštepny závod Banská Bystrica. V zmysle vyhlášky MŽP SR č. 211/2005, ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov sú vodné toky, Jabloňovka a Sikenica, zaradené medzi vodohospodársky významné vodné toky.

Ostatné vodné toky, pretekajúce k.ú. Dolné a Horné Jabloňovce, sú zaradené medzi drobné vodné toky a sú v správe Lesov SR, š.p. Banská Bystrica.

Pre ďalší rozvoj, či už bytový, výrobný, športový alebo rekreačný upozorňuje SVP, š.p. na oprávnenie pri správe vodných tokov, kde v zmysle Zákona o vodách č.364/2004 Z. z. podľa § 49 môže správca vodného toku pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení užívať pobrežné pozemky. Pobrežnými pozemkami, v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodársky významnom vodnom toku, sú pozemky do 10 m od brehovej čiary a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary; pri ochrannej hrádzi vodného toku do 10 m od vzdušnej a návodnej päty hrádze.

Pre obec Jabloňovce bol v roku 2011 vypracovaný a Okresným riaditeľstvom HaZZ v Leviciach schválený Povodňový plán záchranných prác. Pre vodohospodársky významný vodný tok Jabloňovka neboli podľa portálu SVP, š.p. vypracované mapy povodňového ohrozenia a mapy povodňových rizík pre dané územie.

V prípade, že sa v záplavovom území Jabloňovky bude uvažovať s novou výstavbou, hydrotechnickým výpočtom preveriť kapacitu koryta a vlastnú výstavbu situovať nad hladinu Q100.

- v rámci odvádzania dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku je potrebné realizovať opatrenia na zadržanie pridaného odtoku v území tak, aby odtok z daného územia nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente (retencia dažďovej vody a jej využitie, infiltrácia dažďových vôd a pod.),
- podporovať inovačné postupy a technológie zabezpečujúce vsakovanie dažďových vôd do územia a obmedziť vypúšťanie dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku do vodných tokov.

Akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v blízkosti vodných tokov a ich ochranného pásma odsúhlasiť s príslušným správcom vodných tokov.

Zavlažované územia predstavujú vlastne územia poľnohospodárskej pôdy, na ktorých sú vybudované zavlažovacie systémy (závlahy). Ide najmä o oblasti s nižšou intenzitou zrážok, na pôdach málo zadržujúcich vodu, umožňujú reguláciu využívania vody v poľnohospodárskej krajine za účelom zvyšovania produkcie v poľnohospodárstve.

V závislosti od prírodných podmienok - zdrojov vody v krajine (podzemných i povrchových), zvýšený tlak na využívanie vody môže mať aj negatívne dôsledky ako napr. vodnú eróziu, salinizáciu alebo kontamináciu podzemných vôd splavenými minerálmi hnojivami či pesticídami. Na druhej strane dosahovanie lepších výsledkov v poľnohospodárstve vytvára tlak na využívanie prírodných zdrojov, najmä vody. Pri dostatočných zásobách vody a jeho vysokom potenciáli využiteľnosti, sa samotný tlak na využívanie vody môže pohybovať v intenciách trvalej udržateľnosti.

V riešenom území obce sa nenachádzajú hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie, š.p.:

Závlahové stavby

Pozostávajú zo záujmového územia závlahy a podzemného závlahového potrubia. Na povrch sú vyvedené hydranty, vzdušníky, kalníky, chránené betónovými skružami. V katastrálnom území Horné Jabloňovce sa nachádzajú hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie š.p.:

- "ZP Jabloňovce" (evid. č. 5205 229), ktorá bola daná do užívania v r. 1985 a celkovou výmerou 170 ha;
- "ZP Devičany" (evid. č. 5205 218), ktorá bola daná do užívania v r. 1983 s celkovou výmerou 131 ha;
- "ZP Bátorce" (evid. č. 5205 148), ktorá bola daná do užívania v r. 1973 s celkovou výmerou 511 ha;
- kanál Vináre (evid. č. 5205 044 001), ktorý bol vybudovaný v r. 1965 o celkovej dĺžke 0,700 km v rámci stavby "OP Jabloňovce".

V rámci závlahovej stavby "ZP Jabloňovce" (evid. č. 5205 229) bola v r. 1985 vybudovaná ČS stavebná časť - Jabloňovce (evid. č. 5205 229 002).

Odvodňovanie

Do k.ú. Horné Jabloňovce zasahuje drenážny systém - odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov v správe Hydromeliorácií, š.p., pod evid. č. 5,205,228, evid. č. 5,205,044 (s odvodňovacím kanálom evid. č. 5205044001) a evid. č. 5,205,178 (s upravovaným tokom evid. č. 5205178001).

Do k.ú. Dolné Jabloňovce zasahuje drenážny systém - odvodnenie pod evid. č. 5,312,132, taktiež v správe Hydromeliorácií, š.p..

V riešenom území sa nachádzajú mokrade a lokality s podmáčanými pôdami.

Podzemné vody

Základnou hodnotenou jednotkou vodohospodárskej bilancie podzemných vôd Slovenska je hydrogeologický rajón s jeho následným detailným členením na subrajóny a čiastkové rajóny. Hydrogeologický rajón je hydrogeologicky jednotné územie s podrobnými hydrogeologickými vlastnosťami, typom zvodnenia a obehom podzemnej vody. Podľa súčasnej hydrogeologickej rajonizácie je územie Slovenska rozdelené na 141 hydrogeologických rajónov. (Generel ochrany a racionálneho využívania vôd SR, 2002).

Hydrogeologické pomery

Územie spadá do hydrogeologického regiónu (priepustnosť + hydrogeologický región):

- **puklinová (priepustnosť)** + neovulkanity severných svahov Štiavnických vrchov a Javoria

- **medzizrnová (priepustnosť) + neogén Bátovskej pahorkatiny a Čajkovskej zníženiny**

Minerálne a geotermálne vody, pramene

Pramene

V k.ú. Horné Jabloňovce sa nachádza prameň potoka Plesk. V k.ú. Dolné Jabloňovce pramení potok Kosatín.

Geotermálna vody

Geotermálna energia je najstaršou energiou na našej planéte. Je to energia, ktorú získala Zem pri svojom vzniku z materskej hmloviny, následnými zrážkami kozmických telies. V poslednej dobe je energia čiastočne generovaná rádioaktívnym rozpadom niektorých prvkov v zemskom telese

Záujmové územie obce Jabloňovce spadá do dvoch vymedzenej geotermálnej oblasti: stredoslovenské neovulkanity (JV časť). Hlavné kolektory geotermálnych vôd sú triasové karbonáty s tepelným výkonom geotermálnych vôd < 50. Najbližšie geotermálne a termálne kúpaliská sa nachádzajú v Kalinčiakove, v Dudinciach a v Santovke.

Obec Jabloňovce je zásobovaná pitnou vodou z vlastného zdroja/HJ – 1, Q=10L/S , ktorý sa nachádza v záujmovom území obce západne od zastavaného územia obce v k.ú. Horné Jabloňovce. Uvedený vodný zdroj je súčasťou obecného vodárenského systému. Voda z vodného zdroja je výtlačným potrubím dopravovaná do vodojemu nad obcou .Vodojem 2x150m³.Z vodojemu je realizovaná jedna vetva pre rozvodnú vodovodnú sieť obce a druhá vetva pre zásobovanie farmy HD. /bývalé PD /.

Prevádzkovateľom vodovodu obec Jabloňovce.

B.2.2 Biotické zložky

B.2.2.1 Fytogeografické pomery

Na druhové zloženie rastlinstva vplyva najmä geologické podložie, pôda, reliéf a nadmorská výška. V riešenom území obce Jabloňovce nie je reálna vegetácia kultúrnej krajiny výrazne poznačená vplyvom človeka, nakoľko sa nejedná o silne urbanizované a intenzívne využívané územie. Preto sa v záujmovom území zachovalo veľa prírodných vegetačných prvkov. Jedná sa o relatívne stabilné územie, s nízkym vplyvom na zloženie flóry – vyskytujú sa tu prvky xerotermnej kveteny a taxóny panónskej kveteny.

Podľa fytogeograficko-vegetačného členenia, (enviroportal.sk), je územie členené do dvoch kategórií: 1) Podokres - severný 2) Podokres – Štiavnické vrchy

Okres - Ipel'ská pahorkatina

Okres - Pohronský Inovec, Štiavnické vr.

Oblasť - pahorkatinná

Oblasť - sopečná

Podzóna - nížinná

Podzóna - horská

Zóna - dubová

Zóna - dubová

V záujmovom území sa nachádzajú lesy o výmere 1959,8251 ha. Lesy v záujmovom území obce Jabloňovce spadajú do LHC Bohunice. Lesné porasty sú zaradené do kategórie

hospodárskych lesov. Hospodárske lesy sú lesy, ktoré nie sú ochrannými lesmi alebo lesmi osobitného určenia a ktorých účelom je produkcia dreva a ostatných lesných produktov pri súčasnom zabezpečovaní mimoprodukčných funkcií lesov. Lokálne sa vyskytujú i ochranné lesy, plošne, ale i v súvislejších lesných celkoch.

Povinnosti pri ochrane lesa ú zakotvené v § 28 zákona o lesoch.

Druhové zloženie lesov: dub cerový, dub zimný, borovica lesná, buk lesný. /Zdroj: lesnícky portál (LGIS)/

Potenciálna prirodzená vegetácia je vegetácia, ktorá by sa za daných klimatických, pôdných a hydrologických pomerov vyvinula na určitom mieste (biotope), keby vplyv ľudskej činnosti ihneď prestal pôsobiť. Poznanie prirodzenej potenciálnej vegetácie územia je dôležité najmä z hľadiska rekonštrukcie, obnovy a ďalšieho prirodzeného vývoja vegetácie (lesnej aj nelesnej) s cieľom jej priblíženia sa či úplného prinavrátenia do prirodzeného stavu, aby sa tak zabezpečila ekologická stabilita územia.

Potenciálnu prirodzenú vegetáciu v riešenom území predstavujú nasledovné spoločenstvá:

Nížinné dubové lesy

Ls2.1 Karpatské dubovo - hrabové lesy

- V prirodzených porastoch nížinných dubín absolútne dominuje dub zimný, najdôležitejšou primiešanou drevinou je dub cerový. Napriek názvom niektorých jednotiek zaradených do tejto skupiny je zastúpenie hraba vo väčšine typov nízke, hojnejší býva len na vlhších stanovištiach. Z ďalších drevín sa prirodzene vyskytujú javor poľný, javor mliečny, javor tatársky, lipa malolistá, brest poľný a brekyňa. Buk sa môže vyskytovať vo vyšších polohách, nikdy však nie vo väčšom zastúpení. Predpokladá sa, že aj v pôvodných porastoch boli hojné kry ako zob vtáci, bršlen, hloh, trnka ruža šípová, drieň, kalina a p. Dnes je krovitá etáž druhovo chudobnejšia no v slabšie zapojených porastoch býva natoľko kompaktná, že predstavuje hrozbu pre prirodzenú obnovu duba a ďalších stromov.

V bylinnom podraze dominujú druhy trávovitého vzhľadu mezotrofné xerofytné (*Poa angustifolia*, *Bromus sterilis*, na najsuchších lokalitách aj *Festuca valesiaca*, *F. pseudodalmatica*, *F. sulcata*, *F. pseudoovina*) a mezotrofné mezofytné (*Poa nemoralis*, *Brachypodium sylvaticum*, *Melica uniflora*, *Dactylis polygama*), typické sú aj teplomilné dubinové druhy (*Vicia cassubica*, *Melittis melissophyllum*, *Clinopodium vulgare*, *Astragalus glycyphyllos*, *Lathyrus niger*, *Vincetoxicum hirundinaria* a ďalšie). V najsuchších typoch sa ojedinele môžu vyskytnúť aj druhy lesostepné (*Asperula glauca*). Na pôdach bohatších na dusík sú hojné aj druhy nitrofilné a heminitrofilné (*Glechoma hirsuta*, *Stellaria holostea*, *Alliaria petiolata*, *Geranium robertianum*, *Stachys sylvatica*, *Chelidonium majus*, *Mercurialis perennis*). Na zavlhčených pôdach zas pristupujú vlhkomilné druhy (*Lysimachia nummularia*, *Deschampsia caespitosa*, *Carex brizoides*). V najvyšších polohách bývajú ojedinele primiešané aj bučínové druhy, najmä *Dentaria bulbifera*.

Ls3.4 Dubovo-cerové lesy (*Quercetum petraeae-cerris*)

- sú xerotermofilné lesy na kambizemiach, rendzinách i na hnedozemiach. Vedúcimi druhmi sú dub zimný (*Quercus petraea*) a dub cerový (*Quercus cerris*). Miestami sa vyskytujú aj dub žltkastý (*Quercus dalechampii*) alebo dub sivozelený (*Quercus pedunculifolia*) či dub letný (*Quercus robur*). Iných drevín ich dopĺňa javor poľný (*Acer campestre*), javor tatársky (*Acer tataricum*), Krovinná vrstva je bohatá a tvoria ju najmä vtáci zob (*Ligustrum vulgare*), drieň obyčajný (*Cornus mas*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), ruža galská (*Rosa gallica*) a rešetliak prečisťujúci (*Rhamnus catharticus*).

Pozdĺž vodných tokov sa vyskytujú zvyšky jaseňovo-brestovo-dubových a jelšových lužných lesov – tvrdý luh.

Porasty lesov pokrývajú značnú časť záujmového územia, smerom na juh a juhozápad prechádzajú súvislé porasty lesov do voľnej urbanizovanej krajiny s plochami trvalých trávnych porastov, NDV, sprievodnej zelene pozdĺž tokov a ciest, výrazné sú plochy viníc a bloky s ornou pôdou.

Nelesná drevinová vegetácia (NDV) je v záujmovom území zastúpená v hojnom počte, v podobe plošných formácií, ale i vo forme líniových porastov. Druhové zloženie porastov NDV je zastúpené prevažne dubinami, hrabom, javorom a lieskami.

Vplyvom intenzívneho poľnohospodárstva pôvodná vegetačná pokrývka bola vo väčšej časti odstránená (zachovali sa zvyšky lesov a lesíkov, ktoré umožňujú vytvoriť obraz o ich prirodzenom alebo jemu blízkom zložení - ochrana týchto lesov je veľmi dôležitá, lebo pôsobia ako ekostabilizačný faktor), v týchto miestach sa nachádzajú najúrodnejšie poľnohospodárske pôdy.

B.2.2.2 Zoogeografické pomery

Súčasný stav zastúpenia živočíchov na riešenom území je výsledkom dlhodobého vývoja využívania krajiny a dôsledkov hospodárskych aktivít človeka v nej.

Územie Jablňoviec patrí z hľadiska fauny k hodnotným územiám, najmä zalesnená časť, či zvyšná časť územia TTP, vŕd a brehov. Zo zoogeografického hľadiska je územie významným spojovacím článkom medzi panónskou a karpatskou faunou, provinciou stepí a provinciou listnatých lesov. Nachádzajú sa tu štyri živočíšne spoločenstvá:

Živočíšne spoločenstvo listnatých lesov

- väčšia časť územia je porastená listnatými lesmi. Medzi charakteristické druhy listnatých lesov patria jašterica zelená (*Lacerta viridis*), užovka stromová (*Elaphe logissima*), holub plúžik (*Columba oenas*), sojka škriekavá (*Garrulus glandarius*), či sýkorka veľká (*Parus major*). Pre túto oblasť je typická i vysoká zver ako jeleň lesný (*Cervus elaphus*) a srnec lesný (*Capreolus capreolus*). Na pôdu sa viažu populácie bezstavovcov – červov, mäkkýšov, kôrovcov, roztočov, pavúkov, hmyzu či chrobákov. Vyskytujú sa tu tiež drobné zemné cicavce, charakteristický je výskyt mravcov, múch, komárov a kliešťov. Zvlášť ochrana je sústredená na loviská a hniezdiská orla kráľovského.

Živočíšne spoločenstvo poli a lúk

- ovplyvňuje ho striedanie kultúr, druhová stereotypnosť a časté zásahy človeka. Na poliach boli sledované druhy vtákov ako bažant obyčajný (*Phasianus colchicus*), jarabica poľná (*Perdix perdix*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), straka obyčajná (*Pica pica*), vrabec poľný (*Passer montanus*), hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*), penica jarabá (*Sylvia nisoria*) a myšiarka ušatá (*Asio otus*). Medzi typické druhy spoločenstva patria zajace, hraboše, vtáky a chrobáky. Vyskytuje sa v extraviláne obce, hlavne v západnej, severnej a východnej časti od zastavaného územia obce.

Živočíšne spoločenstvo ľudských sídišť

- viaže sa na obytnú a hospodársku časť obce. Sú to zvieratá, ktoré hľadajú obživu u človeka a v jeho hospodárstve – hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*), drozd čierny (*Turdus merula*), vrabec domový (*Passer domesticus*), myš domová (*Mus musculus*) a potkan obyčajný (*Mus domesticus*). Svoje hniezda si robia v blízkosti hospodárstiev. Ďalšou skupinou sú zvieratá, ktoré si síce v blízkosti ľudských obydlí robia hniezda ale potravu si hľadajú nielen v sídlach ale aj v ich okolí – plamienka driemavá (*Tyto alba*), lastovička obyčajná (*Hirundo rustica*), belorítka obyčajná (*Delichon urbicum*). Poslednou skupinou sú druhy, ktoré sa nachádzajú aj v iných biotopoch, ako napr. ropucha zelená, užovka obyčajná, jašterica zelená, stehlík, jež obyčajný, netopiere, dažďovky, slizniaky, stonožky, ucholaky, vošky, muchy, motýle a kobylky.

Živočíšne spoločenstvo brehov tokov a vôd

- Patria sem druhy pohybujúce sa medzi vodou a suchou zemou, vo vode si hľadajú potravu alebo skrýšu pred nepriateľmi. Sú to napr. žaby – skokan zelený (*Rana esculenta*), drobné bezstavovce, červy, mäkkýše, pavúky, kosce, mnohonôžky a hmyz. Niektoré druhy lietajú nad vodou a ich larvy žijú vo vode – šidlá, vážky, podenky (*Ephemera*). Na prítomnosti vody sú závislé kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), kunka červenobruchá (*Bombina orientalis*). Z pobrežných krovín možno začiatkom jari pozorovať slávika obyčajného (*Luscinia megarhynchos*), vlhu obyčajnú (*Oriolus oriolus*) a kúdelníčku lužnú (*Remiz pendulinus*).

Mnohé živočíšne druhy citlivo reagujú na zmeny v prírodnom prostredí, zmeny s negatívnym vplyvom na živočíchy spôsobujú znižovanie ich početnosti až ústup z danej lokality. Je veľmi dôležité zachovanie čo najrozmanitejších prírodných pomerov a tým zachovanie biodiverzity v danom území.

B.2.3 Súčasná krajinná štruktúra

Súčasná krajinná štruktúra (SKŠ) je odrazom pôsobenia ľudskej činnosti na biotické a abiotické zložky krajiny a zároveň odzrkadľuje stupeň antropogénnej premeny krajiny. Dáva rámcovú predstavu o súčasnom stave bioty a hospodárskom využívaní územia.

Riešené územie je využívané poľnohospodársky a lesohospodársky. Územie je členité, severná, východná a juhovýchodná časť záujmového územia je tvorená pohorím sopečného pôvodu – Štiavnické vrchy. Územie je bohaté na lesné spoločenstvá, zvyšné časti tvoria lúky, pasienky, vinohrady či väčšie vinice, orná pôda v podobe maloblokov s remízkami a nelesnou drevinnou vegetáciou. V krajinskej štruktúre riešeného územia má veľký význam nielen lesná pôda, ktorá zaberá a poľnohospodárska pôda, ale i nepoľnohospodárske plochy. Súčasná krajinná štruktúra je tvorená prevažne súbormi prvkov, ktoré boli človekom výrazne ovplyvniteľné a prvkami, ktoré človek ovplyvnil čiastočne, alebo úplne pozmenil. Zastúpenie lesných spoločenstiev v katastrálnych územiach má nenahraditeľný význam a úlohu v ekologickej stabilite územia, prispieva k biodiverzite územia a v neposlednom rade i k samotnej ochrane územia.

Krajinný obraz a scenériu tvoria najmä lesné porasty zväčša s prirodzenou potenciou vegetáciou, polia a vinice ako výsledok intenzívnej poľnohospodárskej činnosti v záujmovom území, ale i ucelené bloky celky remízok a enkláv, ktoré vnášajú do územia prvky gradácie. Ku scenérii prispieva sezónna obmena plodín, ktoré sa pestujú na poliach. Koloritom územia je i meniaci sa farebnosť lesa, brehovej zelene popri tokoch, nelesnej stromovej vegetácie, či

farebnosť miestnych viníc v závislosti od ročných období. Polia sú vo väčších segmentoch a linkách prerušované remízkami vyššej zelene, občasnými tokmi so sprievodnou zeleňou, či ďalšími líniami v podobe účelových spevnených a nespevnených ciest s kompaktným a miestami prerušovaným porastom. Krajinný obraz dotvára nielen prírodný prvok v podobe výrazných lesných spoločenstiev, ale i obraz sídelnej štruktúry obce, a to línie cestných telies - cesta II. triedy, II/524 a cesta III. triedy, III/1587, línie miestnych a účelových komunikácií, či línie elektrických vedení.

Zastúpenie druhov pozemkov

K.Ú. DOLNÉ JABLOŇOVCE

Celková výmera katastrálneho územia je 1 691,7034 ha, z toho:
- poľnohospodársky pôdny fond predstavuje 505,1888 ha - 29,86%
- nepoľnohospodársky fond predstavuje 1 186,5146 ha - 70,14%

Poľnohospodársky pôdny fond (PPF) má nasledovnú štruktúru:

- celkom rozloha PPF	505,1888 ha (29,86%)
z toho : - orná pôda	118,1180 ha (23,38 %)
- vinice	4,6120 ha (0,91 %)
- ovocné sady	0 ha (0,00%)
- trvalé trávnaté porasty	362,2043 ha (71,70 %)
- záhrady	20,2545 ha (4,01 %)
- chmeľnice	0 ha (0,00%)

Nepoľnohospodársky fond predstavuje rozlohu:

- celkom rozloha NPPF	1 186,5146 ha (70,14 %)
z toho : - lesné pozemky	1 125,2188 ha (94,83 %)
- vodné plochy	12,5496 ha (1,06 %)
- zastavané plochy	26,8177 ha (2,26 %)
- ostatné plochy	21,9285 ha (1,85 %)

(zdroj: Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky; údaje platné k 07.11.2019)
Z horeuvedeného vyplýva, že v najväčšie percentuálne zastúpenie v katastrálnom území majú lesy.

K.Ú. HORNÉ JABLOŇOVCE

Celková výmera katastrálneho územia je 1 777,7055 ha, z toho:
- poľnohospodársky pôdny fond predstavuje 866,2629 ha - 48,73%
- nepoľnohospodársky fond predstavuje 911,4426 ha - 51,27%

Poľnohospodársky pôdny fond (PPF) má nasledovnú štruktúru:

- celkom rozloha PPF	866,2629 ha (48,73 %)
z toho : - orná pôda	346,2080 ha (39,97 %)
- vinice	12,7918 ha (1,48 %)
- ovocné sady	0 ha (0,00 %)
- trvalé trávnaté porasty	475,6847 ha (54,91 %)
- záhrady	31,5784 ha (3,64 %)
- chmeľnice	0 ha (0,00%)

Nepoľnohospodársky fond predstavuje rozlohu:

- celkom rozloha NPPF	911,4426 ha (51,27 %)
z toho : - lesné pozemky	834,6063 ha (91,69 %)
- vodné plochy	13,7764 ha (1,51 %)
- zastavané plochy	36,5412 ha (4,01 %)
- ostatné plochy	26,5187 ha (2,79 %)

(zdroj: Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky;, údaje platné k 07.11.2019)

Z horeuvedeného vyplýva, že v najväčšie percentuálne zastúpenie v katastrálnom území majú lesy.

Celková výmera oboch katastrálnych území je 3 469,4089 ha. Najväčšie zastúpenie majú lesy, a to 1 959,8251 ha.

Pri stanovovaní plôch na rozvoj sídelného útvaru sa budú uprednostňovať ako vnútorné rozvojové lokality plochy poľnohospodársky neobrábané a problematické. Pri rozširovaní zastavaného územia obce a stanovovaní vonkajších rozvojových plôch sa budú uprednostňovať v prvom kroku pôdy menej produkčné.

1. Lesná vegetácia

Pre optimálnu krajinnú štruktúru má veľký význam podiel a priestorové rozloženie plôch lesných porastov. Najväčšie zastúpenie majú lesy, a to 1 959,8251 ha. Lesné pozemky, zaberajú z celkovej rozlohy k.ú. 56,5 % a sú súčasťou LHC Bohunice. Lesný celok s kódom GS045 - Lesný celok Bohunice - rok začatia LHP r.2015.

Lesné celky sú tvorené hospodárskymi lesmi a lesmi ochrannými.

Na základe podkladov z portálu LGIS Nrodného lesníckeho centra, sú uvedené nasledovné vybrané údaje o lesných porastoch v k.ú. Dolné Jablňovce a k.ú. Horné Jablňovce, ktoré sú spracované podľa platného LHP na LHC Bohunice:

Užívateľmi lesných pozemkov v riešenom území sú :

- Lesy Granua s.r.o.
- Lesy SR, š.p.

Tab. 3 V riešenom území sú evidované nasledovné dielce **ochranných lesov**:

Diel č.	Hlavné dreviny v %	Plocha v ha	Vek (roky)	Stupeň ohrozenia	kategória
18	DZ - dub zimný 60%, HB - hrab obyčajný 25%, BK - buk lesný 10%, JL - jelša lepkavá 5%	11,42	85	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
230b	DZ - dub zimný 100%	3,56	65	mierne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
231	DZ - dub zimný 90%, LM - lípa malolistá 10%	0,42	60	mierne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy

					s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
235a	DZ - dub zimný 100%	6,38	80	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
236	DZ - dub zimný 85%, AG - agát biely 5%, CR - dub cerový 5%, HB - hrab obyčajný 5%	10,23	70	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
272	DZ - dub zimný 85%, CR - dub cerový 15%	3,42	85	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
322	CR - dub cerový 70%, DZ - dub zimný 30%	3,13	130	stredne ohrozený porast	ochranný les-špecifikácia a-lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach
346a	DZ - dub zimný 70%, HB - hrab obyčajný 10%, JP - javor poľný 10%, BK - buk lesný 5%, CR - dub cerový 5%	2,70	10	stredne ohrozený porast	ochranný les-špecifikácia a-lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach
346b	BK - buk lesný 100%	1,20	15	mierne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
353a	DZ - dub zimný 45%, BK - buk lesný 40%, HB - hrab obyčajný 15%	7,07	120	mierne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
353b	HB - hrab obyčajný 60%, DZ - dub zimný 30%, BK - buk lesný 5%, CR - dub cerový 5%	4,91	85	mierne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
362a	CR - dub cerový 65%, DZ - dub zimný 35%	9,23	110	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
362b	CR - dub cerový 50%, DZ - dub zimný 45%, HB - hrab obyčajný 5%	3,37	90	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy

					s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
363b	BO - borovica lesná 90%. CR - dub cerový 10%	0,44	50	mierne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
366	DZ - dub zimný 50%, CR - dub cerový 30%, HB - hrab obyčajný 20%	0,79	130	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
371	AG - agát biely 100%	6,16	65	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
372	AG - agát biely 100%	3,43	8	mierne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
373	AG - agát biely 95%, DZ - dub zimný 5%	9,59	65	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
374a	DZ - dub zimný 100%	6,90	75	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
374b	DZ - dub zimný 60%, CR - dub cerový 10%, HB - hrab obyčajný 10%, JP - javor poľný 10%, AG - agát biely 5%, BO - borovica lesná 5%	5,61	75	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
374c	DZ - dub zimný 60%, AG - agát biely 40%	1,59	60	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
375	DZ - dub zimný 70%, CR - dub cerový 30%	0,65	65	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
377	DZ - dub zimný 80%, HB - hrab obyčajný 20%	17,89	75	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy

					s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
379	DZ - dub zimný 60%, AG - agát biely 20%, BO - borovica lesná 10%, CR - dub cerový 10%	8,73	85	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
385	DZ - dub zimný 60%, CR - dub cerový 30%, BO - borovica lesná 10%	18,46	105	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
390	BK - buk lesný 55%, HB - hrab obyčajný 20%, DZ - dub zimný 10%, BR - breza previsnutá 5%, LM - lipa malolistá 5%, SC - smrekovec opadavý 5%	1,75	45	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
400	HB - hrab obyčajný 50%, DZ - dub zimný 40%, BK - buk lesný 10%	8,13	125	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
406	BK - buk lesný 85%, DZ - dub zimný 10%, HB - hrab obyčajný 5%	8,85	105	mierne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
408	DZ - dub zimný 70%, BK - buk lesný 25%, HB - hrab obyčajný 5%	4,48	125	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
409	BK - buk lesný 50%, DZ - dub zimný 40%, HB - hrab obyčajný 10%	10,45	105	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
413	BK - buk lesný 60%, DZ - dub zimný 25%, HB - hrab obyčajný 15%	5,35	125	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
414	HB - hrab obyčajný 60%, BK - buk lesný 25%, DZ - dub zimný 15%	4,65	80	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
415	HB - hrab obyčajný 55%, BK - buk lesný 40%, DZ - dub zimný 5%	6,55	60	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy

					s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
416	DZ - dub zimný 50%, BK - buk lesný 30%, HB - hrab obyčajný 20%	9,08	85	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
419	DZ - dub zimný 45%, HB - hrab obyčajný 45%, BK - buk lesný 5%, CR - dub cerový 5%	5,88	65	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
420	BK - buk lesný 55%, HB - hrab obyčajný 30%, DZ - dub zimný 10%, CR - dub cerový 5%	8,05	60	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
422	DZ - dub zimný 90%, CR - dub cerový 10%	11,20	125	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
425a	DZ - dub zimný 80%, CR - dub cerový 10%, BK - buk lesný 5%, HB - hrab obyčajný 5%	9,85	125	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
432	BK - buk lesný 50%, DZ - dub zimný 40%, HB - hrab obyčajný 10%	9,48	115	stredne ohrozený porast	ochranný les – špecifikácia d-ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy

Zdroj: LGIS 2020

Tab. 3 V riešenom území sú evidované nasledovné dielce lesov osobitného určenia:

Diel č.	Hlavné dreviny v %	Plocha v ha	Vek (roky)	Stupeň ohrozenia	kategória
402	DZ - dub zimný 60%, HB - hrab obyčajný 25%, BK - buk lesný 10%, JL - jelša lepkavá 5%	11,42	85	stredne ohrozený porast	les osobitného určenia
403	DZ - dub zimný 65%, HB - hrab obyčajný 20%, BK - buk lesný 10%, JP - javor poľný 5%	17,34	15	stredne ohrozený porast	les osobitného určenia
404	DZ - dub zimný 50%, BK - buk lesný 40%, CR - dub cerový 5%, HB - hrab obyčajný 5%	9,94	140	stredne ohrozený porast	les osobitného určenia
405a	JH - javor horský 50%, SM - smrek obyčajný 40%, JL - jelša lepkavá 10%	0,78	35	mierne ohrozený porast	les osobitného určenia

405b	BK - buk lesný 65%, DZ - dub zimný 30%, BO - borovica lesná 3%, HB - hrab obyčajný 2%	12,89	140	stredne ohrozený porast	les osobitného určenia
405c	BK - buk lesný 65%, VB - vŕba biela 20%, DZ - dub zimný 10%, JP - javor poľný 5%	2,54	15	stredne ohrozený porast	les osobitného určenia

Zdroj: LGIS 2020

Z celkovej plochy lesných pozemkov – 1959,8251 ha sú lesné porasty hospodárskych lesov na ploche 1653,8851 ha, ochranné lesy na ploche 251,03 ha a lesy osobitného určenia na ploche 54,91ha. Z ochranných lesov je zastúpená kategória:

- d - ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy

Z hľadiska zastúpenia drevín v riešenom území sa nachádzajú prevažne listnaté dreviny, najviac je zastúpený dub zimný a buk lesný. Z ostatných drevín sú to najmä dub cerový, hrab obyčajný, javor poľný, jelša lepkavá, z ihličnatých drevín je to borovica lesná.

Priemerný vek lesných porastov v oboch katastroch je 81 rokov, prevládajú staršie porasty. Najstarším lesným porastom je dielec č. 404a a 405b (140 rokov). Z hľadiska druhového zloženia drevín – k potencionalne prirodzenej vegetácii majú najbližšie lesné porasty miešané, tvorené najmä dubom zimným, dubom cerovým, bukom lesným a hrabom obyčajným.

Väčšina lesných porastov podľa LHP Bohunice (2015) je bez zásahu, ani jeden porast nie je určený na celoplošný výrub.

Zoznam lesných porastov v k.ú. Horné Jablňovce a k.ú. Dolné Jablňovce, ktoré zasahujú do chránených území:

- **č. 402, 403, 404, 405a, 405b, 405c zasahuje do PR Jablňovský Roháč.**

Ostatné lesné porasty nezahrnuté do LHP Bohunice (2015), ktoré sa v súčasnosti nachádzajú v riešenom území, môžeme charakterizovať ako dreviny rastúce mimo lesa a ich ochrana sa vykonáva v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.

Na zasahovanie do lesných porastov nachádzajúcich sa v územiach európskeho významu sa vyžaduje súhlas OU ŽP Levice na zasahovanie do biotopov európskeho významu.

2. Nelesná drevinná vegetácia (NDV)

Nelesná drevinná vegetácia je významným ekostabilizačným prvkom v krajine. Poslanie NDV vo vidieckej krajine možno zhrnúť do 3 skupín krajinoekologických funkcií:

- ekologická funkcia: v závislosti od jej plošného zastúpenia a kvality sa podieľa na zvyšovaní ekologickej stability daného územia, majú zásadný význam aj pre ekologické poľnohospodárstvo,
- hospodárskotechnická funkcia: môže plniť v závislosti od jej plošného zastúpenia a kvality produkčnú funkciu (ťažba dreva, zber plodov a pod.) a ďalej plní funkciu melioračnú, mikroklimaticko-hygienickú, protieróznú, protiprachovú, protihlukovú a iné,
- sociálna funkcia: je daná jej estetickým a rekreačným poslaním vo vidieckej krajine.

V krajine plní NDV najčastejšie kombináciu týchto funkcií.

Nelesnú drevinnú vegetáciu v riešenom území tvorí:

- sprievodná zeleň pozdĺž štátnej cesty
- líniová zeleň pozdĺž katastrálnej hranice,
- sprievodná vegetácia vodných tokov a jazier
- remízky
- kontaktná zeleň medzi záhradami, poliami
- zeleň v súkromných záhradách
- verejná zeleň v obci
- solitéry

Druhové zloženie vegetácie je rôznorodé, je závislé od stanovišťa výskytu:

- pôvodné druhy dub zimný, dub cerový, javor poľný, svíb krvavý, ruža šíповá
- nepôvodné dreviny na suchších stanoviskách je to najmä agát biely - Robinia pseudoacacia, javor jaseňolistý - Acer negundo, pajaseň žľaznatý - Ailanthus altissima
- ovocné dreviny v líniiach pozdĺž komunikácií je to hlavne orech kráľovský, menej ovocné stromy napr. čerešne a višne, v sadoch hlavne jablone, marhule, broskyne, menej hrušky a pod).
- podrast NDV - bylinné poschodie je tvorené pôvodnými druhmi, najmä pŕhlava dvojdomá – Urtica dioica, zádušník brečtanolistý – Glechoma hederacea, boľševník borščový – Heraclez m sphondylium, kozonoha hostcová – Aegopodium podagraria, čistec močiarny – Stachys palustris a iné, z nepôvodných je to najmä netýkavka málokvetá – Impatiens parviflora, zlatobyl' obrovská – Solidago gigantea, palina obyčajná – Artemisia vulgaris.

V líniových drevinových formáciách je druhová bohatosť i početnosť stavovcov v súvislosti s rozmnožovaním pomerne nízka, poskytujú však dostatok možností pre iné aktivity stavovcov (hľadanie si potravy, úkryt, orientácia, mobilita).

Plošné porasty sú významné pre živočíchy najmä z reprodukčného hľadiska. Majú vyššiu druhovú rozmanitosť, početnosťou druhov a prírodoochrannou významnosťou ako líniové porasty.

Riešené územia má vyššie zastúpenie NDV. Vzhľadom na veľkosť jednotlivých polí a zastúpenie lesných porastov sú možnosti ďalšieho rozšírenia NDV sú možné, pretože poľnohospodárska výroba sa nerealizuje len na chránených pôdach 1. 2., 3. a 4. kvalitnej skupiny, ale i na pôdach menej kvalitných.

Možnosti na doplnenie NDV sú vo výsadbe sprievodnej zelene v okolí ciest (najmä poľných) a vodných tokov, tak aby bol zabezpečený prístup pre čistenie týchto kanálov od nánosov.

Pri výsadbe NDV je žiadúce uprednostniť geograficky pôvodné druhy drevín.

NDV sa podieľa na zvyšovaní ekologickej stability v riešenom území ako interakčný prvok miestneho územného systému ekologickej stability.

Výsadba nelesnej drevinovej vegetácie (NDV) na poľnohospodárskom pôdnom fonde je súčasťou návrhov hlavne v rámci územného systému ekologickej stability (ÚSES) a pozemkových úprav. Existencia týchto prvkov v krajine spĺňa celý rad funkcií nevyhnutných pre zabezpečenie ekologickej stability územia. Ich návrh vychádza už z vypracovaných regionálnych ÚSES a z doplňujúcich miestnych ÚSES. Návrh týchto prvkov je preto možné lokalizovať nielen na stabilizáciu erózných procesov, ale aj na doplnenie chýbajúcej NDV v poľnohospodárskej krajine, a to na zabezpečenie fungovania a doplnenia genofondovo významných lokalít flóry a fauny, ekologicky významných segmentov krajiny (cenných biotopov), na plnenie biodiverzity a pod. To znamená, že návrh NDV vyplýva jednak z abiotických podkladov (sklonitosť územia, zamokrenie, skeletnosť pôdy a pod.),

ale aj z nedostatočného zastúpenia bioty v krajine, čo vyplýva aj doplnenia a prepojenia už existujúcich prvkov ÚSES.

V rámci prvkov ÚSES tvorí NDV, ktorá sa skladá zo stromovej a krovinnej vegetácie, najmä interakčné prvky, resp. aj biokoridory. Biokoridory podľa zákona NR SR č. 287/1994 Z.z. sú priestorovo prepojené súbory ekosystémov, ktoré spájajú biocentrá a umožňujú migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev. Interakčný prvok podľa zákona NR SR č. 287/1994 Z.z. je určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, prepojený na biocentrá a biokoridory. Návrh týchto prvkov je nevyhnutný pre fungovanie vzťahov v poľnohospodárskej krajine.

3. Trvalé trávne porasty

Predstavujú lúky a pasienky prirodzeného i antropogénneho pôvodu, v riešenom území zaberajú takmer štvrtinu celkovej výmery katastrálnych území a to 24,15%.

4. Orná pôda a trvalé kultúry

Poľnohospodárska krajina s intenzívne využívanou ornou pôdou predstavuje 13,11% z celkovej výmery oboch katastrálnych území. Krajina nie je primárne využívaná na produkciu poľnohospodárskych plodín a teda dôsledky tejto činnosti na krajinu sú minimálne.

V riešenom území však najväčším poľnohospodárskym podnikom je PD Bátovce - farma Jablňovce je chovateľský objekt v riešenom území s najväčšou kapacitou chovu. Povolný maximálny chovateľský limit je 700 VDJ.

Ostatné farmy:

- EKOGREEN s.r.o. -Povolný maximálny chovateľský limit je 150 VDJ.
- Poľnohospodárska farma. Povolný maximálny chovateľský limit je 50 VDJ

Hlavným profilom družstva popri rastlinnej výrobe realizovanej na ornej pôde je chov ošípaných a hovädzieho dobytku).

Rastlinná produkcia je výrazne ovplyvňovaná produkčným potenciálom pôd. Záujmový región patrí do stredneproduktnej poľnohospodárskej oblasti Slovenska, dobré prírodné a klimatické podmienky územia vytvorili predpoklady pre pestovanie takmer všetkých poľnohospodárskych plodín Slovenska.

Živočišna výroba je druhou základnou časťou poľnohospodárskej výroby, ktorej prvoradou úlohou je produkcia živočišných výrobkov pre spotrebu obyvateľstva, ako aj poskytovanie ďalších surovín pre priemyselnú výrobu.

Záhrady zaberajú 1,5% z celkovej rozlohy oboch k.ú..

5. Vodné plochy a toky

V riešenom území zaberajú 0,76 % z celkovej plochy oboch k.ú.. Bližšie tieto prvky krajiny sú bližšie popísané v kapitole B.2.1.5

6. Sídelné a technické prvky

Medzi sídelné a technické prvky patria najmä obytné plochy a plochy služieb, dopravné línie a plochy a bývalé poľnohospodárske objekty, ktoré sa viažu zväčša na zastavané územie.

Vyššie uvedené prvky sú opísané v príslušných kapitolách prieskumov a rozborov. Tieto prvky sú súčasťou súčasnej krajinnej štruktúry, dotvárajú obraz krajiny a funkčne segregujú riešené územie.

7. Sídlná vegetácia

Má výrazný podiel na tvorbe charakteru sídla. Obec Jabloňovce nemá spracovanú koncepciu riešenia zelene v obci. Výsadba bola realizovaná živelne, síce s dobrým úmyslom, bez odborne spracovanej projektovej dokumentácie a znalosti základných princípov sadovníckej tvorby. Sprievodná väčších i menších tokov a vodných plôch značne zvyšuje množstvo zelene, čo prispieva k zlepšeniu dojmu „zelenej obce“.

Verejná zeleň

Je prístupná všetkým občanom po celý deň a v každom ročnom období. Iba vo výnimočných prípadoch je jej návštevnosť obmedzená.

V hornej časti obce, pod evanjelickým kostolom, sa nachádza menšia oddychová plocha so stromovou výsadbou a mobiliárom, v dolnej časti obce sa nachádza taktiež verejný priestor, zatrávnený, doplnený o detské ihrisko. Popri potoku Jabloňovka, v dolnej časti obce, sa ťahá široký pás sprievodnej zelene, doplnenej o stromovú výsadbu a lavičky. Obec nedisponuje väčšími verejnými priestranstvami, priestorové podmienky v obci to neumožňujú.

Pre uličnú zeleň sú charakteristické viac alebo menej prerušované zelené pásy medzi oplotenými pozemkami a cestou alebo chodníkom. Tieto pásy sú väčšinou zatrávnené, miestami sú v nich kvety alebo okrasné kríky alebo aj vzrastlé stromy. Súčasťou niektorých pásov sú aj otvorené čiastočne premostené rigoly na odvádzanie dažďových vôd. Starostlivosť o uličnú zeleň je rôzna, vykonávajú ju prevažne obyvatelia z priľahlých domov.

Vyhradená zeleň

Zeleň v okolí areálu evanjelického kostola a priľahlého cintorína – tvorí upravená plocha, zatrávnená, ktorej dominantou je chránený strom - Tolerančná lipa. V okolí sa nachádzajú kríky. Súčasťou areálu evanjelického kostola je i cintorín, kde sú dominantné trávnaté plochy a vzrastlé listnaté a ihličnaté dreviny.

Zeleň v areáli rímskokatolíckeho kostola s cintorínom – trávnatá plocha, ktorá je doplnená o vysadené tuje, listnaté stromy a ihličnany.

Sprievodná zeleň potoku Jabloňovka – zastúpené sú najmä dreviny jelša, vŕba a topoľ.

Zeleň rekreačného areálu – trávnatá plocha, ktorú z východnej časti obmýva potok Jabloňovka so sprievodnou zeleňou vzrastlých i menej vzrastlých drevín.

Súkromná zeleň je využívaná výhradne súkromnými osobami, vo väčšine prípadov priamymi majiteľmi pozemku.

Tvorí ju zvyčajne:

- predzáhradka – spojenie okrasnej a ochrannej funkcie, estetický dojem v obci je narušený materiálom a konštrukčnou rôznorodosťou oplotení
- obytná časť – rozšírenie obytného priestoru interiéru smerom do exteriéru záhrady s dôrazom na estetickú funkciu, tvoria ju zvyčajne okrasné kríky a stromy,
- úžitková časť – pestovanie ovocia a zeleniny, chov zvierat,

Úžitková časť (záhrada) patrí medzi najpremenlivejšie kategórie zelene v intraviláne obce, striedajú sa v nich základné typy: zeleninová záhrada, ovocný sad alebo pole. Krajinnoekologická hodnota záhrad klesá s intenzitou obrábania a rastie s počtom stromov.

B.2.4 Ochrana krajiny a významné krajinárske ekologické štruktúry

B.2.4.1 Chránené územia prírody

Ochranu prírody a krajiny upravuje zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších právnych predpisov a vyhláška MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.

V zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“) sa na území SR rozlišuje päť stupňov územnej ochrany, pričom pre každý stupeň ochrany sa určujú činnosti, ktoré podliehajú súhlasu orgánov ochrany prírody, alebo sú v určitých územiach obmedzené alebo zakázané. Ďalej tento zákon upravuje druhovú ochranu, ochranu drevín, pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, práva a povinnosti právnických a fyzických osôb a zodpovednosť za porušenie povinností na úseku ochrany prírody a krajiny.

Územná ochrana

Z hľadiska záujmov ochrany prírody a tvorby krajiny sú v katastrálnom území Dolné Jabloňovce a Horné Jabloňovce evidované nasledovné chránené územia:

- do k. ú. Horné a Dolné Jabloňovce zasahuje **Chránená krajinná oblasť Štiavnické vrchy**, na území ktorej platí druhý stupeň ochrany v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny.

Chránené územie bolo zriadené MK SSR č. 124/1979 Zb. zo dňa 22. septembra 1979 v znení Zákona NR SR č. 287/1994 Z. z.

Pôsobnosť správy: územie CHKO, územie okresov Krupina, Veľký Krtíš, Žarnovica, Žiar nad Hronom.

Štiavnické vrchy sú najväčšie sopečné pohorie Západných Karpát. Ležia na rozhraní dvoch rozdielnych klimatických typov, čoho odrazom je horizontálne a vertikálne prelínanie teplomilných prvkov flóry a fauny s karpatskými horskými prvkami.

Atraktivnosť územia zvyšujú vodné nádrže - tajchy. Ich budovanie si vynútil rozvoj baníctva v minulých storočiach a slúžili ako zdroj energie i úžitkovej vody. Spolu s napájacími a náhonovými jarkami a ďalšími vodohospodárskymi zariadeniami tvoria unikátny technický systém.

V exploatovaných rudných žilách a odžilkoch bolo popísaných viacero vzácnych a jedinečných minerálov Slovenska. V tunajších lesoch sa vyskytuje veľké množstvo cudzokrajných drevín. Súvisí to so založením lesníckej katedry v roku 1807, ktorá sa stala súčasťou Baníckej a lesníckej akadémie z roku 1764. V rámci nej neskôr vznikla botanická záhrada, v ktorej na ploche 3,5 ha boli vysadené dreviny z rozličných častí sveta. Ešte väčší podiel cudzokrajných drevín má lesnícke arborétum Kysihýbel (1 900 taxónov), v ktorom sa na ploche 7,7 ha dodnes pestujú cudzokrajné dreviny pre lesné hospodárstvo.

Niektoré teplomilné druhy šíriace sa dolinami otvorenými na juh tu dosahujú severnú hranicu rozšírenia - dub cerový (*Quercus cerris*), javor tatársky (*Acer tataricum*). Na teplých výslunných andezitových skalách s plytkou skeletovitou pôdou sa nachádzajú prvky xerothermnej flóry - kavyľ vláskatý (*Stipa capillata*), kukučka vencová (*Lychnis coronaria*), rozchodník prudký (*Sedum acre*) a iné. Na niektorých stanovištiach nájdeme poniklec veľkokvetý (*Pulsatilla grandis*) a šafrán rôznofarebný (*Crocus ssp.*). Severnejšie rastie aj brusnica obyčajná (*Vaccinium vitis-idaea*), brusnica čučoriedková (*Vaccinium myrtillus*) a valdštajnika trojlístá Magicova (*Waldsteinia ternata subsp. magicii*).

Zo živočíšstva sú hojne zastúpené vtáky, ako orol kriľavý (*Clanga pomarina*), myšiak hôrny (*Buteo buteo*), sova obyčajná (*Strix aluco*) a mnoho druhov spevavcov. Vyskytujú sa tu i vzácne mäsožravé cicavce – rys ostrovid (*Lynx lynx*) a mačka divá (*Felis sylvestris*). K

najnápadnejším druhom hmyzu patria motýle - vidlochvost feniklový (*Papilio machaon*) a ovocný (*Iphiclides podalirius*), žije tu tiež vzácna modlivka zelená (*Mantis religiosa*), roháč obyčajný (*Lucanus cervus*) a fúzač alpský (*Rosalia alpina*). V opustených banských dielach našlo skrýše niekoľko druhov netopierov, napríklad podkovár veľký (*Rhinolophus ferrumequinum*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), večernica malá (*Pipistrellus pipistrellus*) a iné.

(Zdroj: RÚSES Levice, 2020)

- v k. ú. Horné Jabloňovce sa nachádza **Prírodná rezervácia Jabloňovský Roháč** na pozemkoch parcela č. 2963/1 (časť), 2909/2 (časť), 2962 (časť), (3079/1 (časť), 2966, 2965, 2967, 2968, 3082 (časť) (C KN). Prírodná rezervácia (EČ 56) bola vyhlásená výnosom Ministerstva kultúry SSR č. 1160/1988-32 z 30. 6. 1988, 4. stupeň ochrany - vyhláška KÚŽP v Nitre č. 1/2004 z 10. 5. 2004 - účinnosť od 1. 7. 2004 za účelom ochrany zachovalých spoločenstiev bukových dúbav a bučín na vulkanitoch Štiavnických vrchov. Nachádza sa v katastrálnom území Horné Jabloňovce, Dekýš, s celkovou výmerou 64,64 ha. Územie je v pôsobnosti pracoviska ŠOP - S-CHKO Štiavnické vrchy so IV. stupňom ochrany v zmysle zákona o ochrane prírody, s ochranným pásmom 100 m, v ktorom platí III. stupeň ochrany.

V obci, v areáli evanjelického kostola, sa nachádza chránený strom: **Tolerančná Lipa**.

Zo záväzkov SR ako členského štátu Európskeho spoločenstva vyplýva realizácia Programu budovania sústavy osobitne chránených území NATURA 2000. Natura 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie a hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre Európsku úniu ako celok. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii.

Sústavu NATURA 2000 tvoria dva typy území: *chránené vtáčie územia a územia európskeho významu*.

Výnosom MŽP SR č. 3/2004 –5.1 zo 14. júla 2004 bol vydaný zoznam území európskeho významu, ktorý nadobudol účinnosť 1. augusta 2004. V riešenom území sa nachádzajú resp. zasahujú doň nasledovné *územia európskeho významu*, v ktorých predmetom ochrany sú biotopy európskeho významu a druhy európskeho významu:

- do k. ú. Dolné Jabloňovce zasahuje územie európskeho významu **Tlstý vrch SKUEV0258** (parcela č. 2643, 2644, 2645, 2647/0/1, 2648, 2774, 2806 a 2807) s druhým stupňom ochrany v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny. Rozloha územia je 1216,32ha a spadá pod CHKO Štiavnické vrchy.

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

6510	Nížinné a podhorské kosné lúky
8220	Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou
9130	Bukové a jedľové kvetnaté lesy
9180*	Lipovo - javorové sutinové lesy
91G0*	Karpatské a panónske dubovo - hrabové lesy
91M0	Panónsko - balkánske cerové lesy

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany

plocháč červený *Cucujus cinnaberinus*

kunka žltobruchá *Bombina variegata*
vydra riečna *Lutra lutra*
fúzač alpský **Rosalia alpina*
roháč obyčajný *Lucanus cervus*
sPRIADAČ kostihojový **Callimorpha quadripunctaria*
mora schmidtova *Dioszeghyana schmidtii*

- **chránené vtáčie územia**

Národný zoznam navrhovaných chránených vtáčích území schválila Vláda SR dňa 9. júla 2003 uznesením vlády č. 636/2003, národný zoznam obsahuje 38 navrhovaných chránených vtáčích území s celkovou rozlohou cca 1 236 545 ha (25,2% rozlohy SR). Do riešeného územia **nezasahuje** žiadne navrhované ani vyhlásené chránené vtáčie územie.

Podľa zákona o ochrane prírody a krajiny sú predmetom ochrany aj **biotopy európskeho a národného významu**.

Vo vykonávacej vyhláške MŽP SR č. 24/2003Z.z., ktorou sa vykonáva zákon o ochrane prírody a krajiny sa v prílohe č. 1 nachádza zoznam a spoločenská hodnota biotopov európskeho a národného významu a prioritných biotopov. Na zasahovanie do nich je potrebný súhlas Obvodného úradu životného prostredia Komárno (napr. na zasahovanie do lesných porastov nachádzajúcich sa v územiach európskeho významu).

Každé chránené územie plní viacero funkcií napr. :

- ochranu (zachovanie, obnova) biodiverzity,
- zachovanie (zlepšenie, vytvorenie) podmienok pre niektoré skupiny organizmov
- ochrana (zachovanie, obnova) ekologickej stability ekosystémov resp. celej krajiny (chránené územia plnia túto funkciu spolu s ďalšími ekologicky významnými segmentami krajiny ako prvky ÚSES)
- ochrana (zachovanie, obnova) a využívanie obnoviteľných prírodných zdrojov (napr. drevo, zver, ryby, lesné plody, liečivé rastliny, zdroje pitnej vody a pod.),
- vedecko-výskumnú funkciu
- kultúrne, vzdelávacie, estetické a rekreačné využívanie chránených území.

Starostlivosť o chránené územia z hľadiska ochrany prírody a krajiny zabezpečujú odborné organizácie Štátnej ochrany prírody a krajiny. Záujmové objekty ochrany prírody a krajiny v riešenom území spadajú pod pôsobnosť ŠOP SR- Správa CHKO Štiavnické vrchy, ktorá zabezpečuje aj monitoring chránených a ohrozených druhov a realizuje opatrenia na ich ochranu.

Chránený strom

V k.ú. Horné Jablňovce na pozemku parcela č.1 (časť), 8/3 (časť) a 7/1 (časť) stav registra "C" - KN je vyhlásený **chránený strom Tolerančná lipa** z roku 1782 a jeho ochranné pásmo (v súčasnosti prebieha proces prihlasovania). Ochranné pásmo chráneného stromu je 12,5m.

Druhová ochrana

Z hľadiska druhovej ochrany medzi najviac ohrozené druhy našej fauny patria dravé vtáky, stepné a vodné druhy a druhy naviazané na osobité biotopy (napr. vodné a močiarne druhy).

Prioritnou požiadavkou ochrany živočíchov je zabezpečenie ochrany primerane veľkých biotopov, v ktorých môžu prirodzene prežívať a rozmnožovať sa.

Zoznam chránených druhov rastlín a živočíchov, druhov európskeho, národného významu a prioritných druhov je v prílohách vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z.z..

Ohrozenosť voľne žijúcich rastlín a rastlinných spoločenstiev má mnoho príčin, najdôležitejším faktorom však je ničenie prirodzeného prostredia (rekreáciou a turistikou, poľnohospodárskou a priemyselnou výrobou, záberom nových plôch pre výstavbu...). V posledných rokoch k takýmto faktorom pristupuje aj výskyt a šírenie invázných druhov, t.j. nepôvodných druhov rastlín, ktoré hromadne prenikajú do prostredia (spoločenstiev, ekosystémov), kde pôvodne nežili, pričom ohrozujú, vytláčajú pôvodné druhy rastlín. Invázne druhy rastlín sú uvedené v prílohe č. 2 vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z.z., ktorá upravuje aj ich zneškodňovanie a odstraňovanie. V Nitrianskom kraji bol zaznamenaný výskyt druhov:

- pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*)
- zlatobyľ obrovská (*Solidago gigantea*)
- zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*)
- bolševník obrovský (*Heracleum mantegazzianum*)

B.2.4.2 Prírodné zdroje

ochrana nerastného bohatstva

Ochranu a využitie nerastného bohatstva upravuje najmä zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení ďalších zákonov, zákon č. 569/2007 Z.z. o geologických prácach (geologický zákon) a vyhlášky MŽP SR č.51/2008 Z.z., ktorou sa vykonáva geologický zákon a iné právne predpisy.

Chránené ložiskové územie zahŕňa územie, na ktorom by stavby a zariadenia, ktoré nesúvisia s dobývaním výhradného ložiska, mohli znemožniť alebo sťažiť dobývanie výhradného ložiska.

Chránené ložiskové územie a jeho zmeny určuje obvodný banský úrad rozhodnutím po vyjadrení príslušného orgánu ochrany prírody a po dohode s príslušným stavebným úradom podľa osobitného predpisu.

Z hľadiska využívania ložísk nerastov ako aj ich ochrany má zásadný význam rozdelenie ložísk na výhradné ložiská, ktoré tvoria nerastné bohatstvo vo vlastníctve štátu a ložiská nevýhradných nerastov, ktoré sú súčasťou pozemku.

V zmysle uvedenej legislatívy je potrebné na území chrániť všetky výhradné ložiská nerastov, ktoré sú chránené určenými dobývacími priestormi a chránenými ložiskovými územiami.

Ochrana prírodných zdrojov, ložísk nerastných surovín

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra :

- evidujú staré banské diela (7);
- evidujú upravené skládky (1);
- evidujú opustené skládky (5);
- evidujú ložiská nevyhradeného nerastu:
- ložisko nevyhradeného nerastu (LNN) "Horné Jabloňovce (4456)", stavebný kameň, Streicher Anton;
- neevidujú svahové deformácie a zosuvy;
- neevidujú výhradné ložiská DP;
- neevidujú výhradné ložiská CHLU;

- neevidujú výhradné ložiská OVL;
- neevidujú navrhované prieskumné územia;
- neevidujú určené prieskumné územia;
- predmetné územie spadá do nízkeho až stredného radónového rizika. Stredné radónové riziko môže negatívne ovplyvniť možnosti ďalšieho využitia územia;
- neevidujú prognózu zvýšeného radónového rizika (eU nad 4 ppm);
- evidujú izoplochy a referenčné plochy radónového rizika
 - nízke 36,7% - izoplochy (5), referenčné plochy (3);
 - stredné 63,0% - izoplochy (29), referenčné plochy (6);

Podľa § 20 ods.3 zákona č. 569/2007 Z.z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov, je územie so stredným radónovým rizikom vymedzené ako územie s rizikom stavebného využitia. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky MZ SR č. 528/2007 z podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarovania z prírodného žiarenia.

ochrana vodných zdrojov

Ochranné pásmo potoka je určené zákonom č. 364/2004 Z.z. Ochrana vodných pomerov a vodárenských zdrojov je osobitne zdôraznená v piatej časti vodného zákona.

V zmysle § 49 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách a vykonávacej normy STN 75 2102 je potrebné zachovať ochranné pásmo pozdĺž uvedených vodohospodársky významných vodných tokoch 10m od vonkajšej päty hrádze, resp. od brehovej čiary obojstranne, pri vodných tokoch minimálne 5,0 m od brehovej čiary obojstranne.

Pre účely ochrany výdatnosti kvality a zdravotnej bezchybnosti vody vodárenských zdrojov, ktoré sa využívajú sa vyhlasujú pásma hygienickej ochrany vôd (§ 32 vodného zákona).

Rozhodnutím o určení ochranných pásiem vodárenského zdroja sa určia ich hranice a spôsob ochrany, najmä zákazy alebo obmedzenia činností, ktoré poškodzujú alebo ohrozujú množstvo a kvalitu vody alebo zdravotnú bezchybnosť vody vodárenského zdroja, ako aj technické úpravy na ochranu vodárenského zdroja a iné opatrenia, ktoré sa majú v ochrannom pásme vykonať. Práva a povinnosti vyplývajúce z rozhodnutí o určení ochranných pásiem vodárenského zdroja prechádzajú na ďalšieho nadobúdateľa alebo užívateľa majetku, s ktorým sú tieto práva a povinnosti spojené. (viď. kapitola B I. 2.).

Podľa § 33 vodného zákona citlivé oblasti sú vodné útvary povrchových vôd:

- A) v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín [§ 2 písm. A C)] k nežiaducemu stavu kvality vôd,
- B) ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sú využiteľné ako vodárenské zdroje,
- C) ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd.

V zmysle nariadenia Vlády SR č. 617/2004 Z.z. sa za citlivé oblasti 1) považujú vodné útvary povrchových vôd, ktoré sa nachádzajú na území Slovenskej republiky alebo týmto územím pretekajú.

Za zraniteľné oblasti podľa § 34 vodného zákona sa ustanovujú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých koncentrácia dusičnanov je vyššia ako 50 mg.l-1 alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť. Vymedzené zraniteľné oblasti sa pravidelne prehodnocujú.

Obec Jabloňovce je zaradená podľa Prílohy č. 1 k nariadeniu vlády č. 174/2017 Z. z. do zoznamu obcí zraniteľných oblastí pod číselným kódom 502383.

Právne zásady ochrany rýb na Slovensku zabezpečujú viaceré zákony a vyhlášky:

- zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- vyhláška MŽP SR č.24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, v zmysle prílohy č. 4 je evidovaných 18 druhov rýb,
- zákon č.139/2002 Z. z. o rybárstve upravuje podmienky ochrany, chovu a lovu rýb a ostatných vodných organizmov tak, aby priamo alebo prostredníctvom ekologických väzieb nedochádzalo k narušeniu vodných ekosystémov a k ohrozeniu genofondu rýb. Zároveň upravuje aj práva a povinnosti fyzických a právnických osôb pri využívaní vôd na ochranu, chov a lov rýb, pôsobnosť štátnej správy na úseku rybárstva ako aj zodpovednosť za porušenie povinností podľa tohto zákona.
- Vyhláška MŽP SR č. 185/2006 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 139/2002 Z. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov

V k.ú. Dolné Jabloňovce a Horné Jabloňovce sa nenachádzajú žiadne chovné rybníky.
ochrana lesných zdrojov

V zmysle § 5 ods. 2 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch pri využívaní lesných pozemkov na iné účely ako na plnenie funkcií lesov sa chránia lesné pozemky najmä v ochranných lesoch (§ 13) a v lesoch osobitného určenia (§ 14).

Podľa § 10 zákona o lesoch ochranné pásmo lesa tvoria pozemky do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku.

V zmysle § 12 zákona o lesoch sa rozlišujú nasledovné kategórie lesov:

- ochranné lesy,
- lesy osobitného určenia,
- hospodárske lesy.

V riešenom území sa nachádzajú:

- hospodárske lesy na ploche 1653,8851 ha – ich účelom je produkcia dreva a ostatných lesných produktov pri súčasnom zabezpečovaní mimoprodukčných funkcií lesov.
- ochranné lesy na ploche 251,03 ha, z nich je zastúpená kategória:
 - d - ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
- lesy osobitného určenia na ploche 54,91 ha

Povinnosti pri ochrane lesa sú zakotvené v § 28 zákona o lesoch.

ochrana pôdných zdrojov

V SR sa uplatňuje systém ochrany poľnohospodárskeho fondu cez zákon č. 220/2004 Z.z. O ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Podľa zákona č. 220/2004 Z.z. Sú všetky poľnohospodárske pôdy podľa príslušnosti do BPEJ zaradené do 9 skupín kvality pôdy. Najkvalitnejšie patria do 1. Skupiny a najmenej kvalitné do 9. Skupiny. Prvé 4 skupiny sú chránené podľa §12 zákona o ochrane poľnohospodárskej pôdy a možno ich dočasne alebo trvale použiť na nepoľnohospodárske účely iba v nevyhnutných prípadoch, ak nie je možné alternatívne riešenie.

Ochranu najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy zabezpečuje Nariadenie vlády SR č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy. V zmysle Prílohy č. 2 k Nariadeniu vlády SR č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy sa najkvalitnejšie poľnohospodárske pôdy nachádzajú: k. ú. Dolné Jabloňovce a k. ú. Horné Jabloňovce: 0211002 (3. stupeň kvality), 0245002 (3.stupeň

kvality), 0250002 (4. stupeň kvality), 0212003 (5. stupeň kvality), 0256002 (5. stupeň kvality), 0250202 (5. stupeň kvality), 0252202 (5. stupeň kvality), 0256202 (6. stupeň kvality), 0257203 (6. stupeň kvality), 0265002 (6. stupeň kvality), 0265232 (6. stupeň kvality).

Intervenčné kroky

- zabezpečiť v miestach s intenzívnou veternou a vodnou eróziou protieróznou ochranu pôdy uplatnením prvkov územného systému ekologickej stability, a to najmä biokoridorov, zasakovacích pásov (zatrávnených, či drevinatých);
- odstrániť pôsobenie stresových faktorov (skládky odpadov, konfliktné uzly a pod.) v územiach systému ekologickej stability (problematiku riešiť na úrovni konkrétnych projektov ako územných systémov ekologickej stability);
- zabezpečiť nástrojmi územného plánovania ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovu funkčného územného systému ekologickej stability, biologickej integrity krajiny a biodiverzity na úrovni regionálnej a lokálnej, znamená venovať pozornosť predovšetkým chráneným územiám v biokoridoroch;
- realizovať výsadbu lesa v nivách riek, na plochách náchylných na eróziu a pri prameniskách, podporovať zvýšenie podielu nelesnej stromovej a krovinnej vegetácie;
- aplikovať šetrné hospodárenie s ornou pôdou v podobe zavedených opatrení (oranie po vrstevnici, správne umiestnenie širokoriadkových plodín na svahu, striedanie plodiny pri rovnakej hĺbke orby);
- rešpektovať všetky kategórie chránených území a ich ochranné pásma v zmysle platnej legislatívy o ochrane prírody a krajiny,
- zohľadňovať pri umiestnení činnosti na území ich predpokladané vplyvy na životné prostredie (proces posudzovania EIA) a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov.

ochrana ovzdušia

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší. Kategorizácia zdrojov znečistenia veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia sa uskutočňuje v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 410/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok.

V obci Jablňovce sa veľké zdroje znečistenia ovzdušia nenachádzajú.

Obec nie je plynofikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok. Kvalita ovzdušia v obci nebola meraná.

Evidované zdroje znečistenia ovzdušia sú vymenované v kapitole č. B.2.5.2.

B.2.4.3 Ekologicky významné segmenty

V zmysle "Metodických pokynov na vypracovanie dokumentov ÚSES (MŽP SR, 1993) : "Ekologicky významné segmenty majú význam pre zabezpečenie druhovej a krajinnokoekologickej diverzity, zamedzenie vodnej a veternej erózie, udržanie kvality vody, reguláciu odtokových pomerov, vytvorenie refúgií pre mnohé rastliny a živočíchy a vytváranie pufrovacích zón pre zriedkavé ekosystémy."

Ekologicky významné segmenty krajiny sú časti krajiny, ktoré sú tvorené alebo v nich prevažujú ekosystémy s relatívne vyššou ekologickou stabilitou (ES). Vyznačujú sa trvalosťou bioty a ekologickými podmienkami umožňujúcimi existenciu druhov prirodzeného genofondu krajiny (Low, 1995). Ich súčasťou sú vzácne prirodzené a prírode blízke biotopy z hľadiska ochrany genofondu, ako aj územia, ktoré plnia vyrovnávaciu funkciu (tlmia negatívne dôsledky ľudskej činnosti), ochranu významných zložiek krajiny a ochranu krajinného systému proti negatívnym degradačným a destabilizačným procesom (Ružička, Ružičková, 1992). Medzi EVKS patria také časti krajiny, v ktorých plošne prevládajú ekosystémy s vyššou ekologickou stabilitou a biodiverzitou ako okolité plochy. Vyznačujú sa trvácnosťou biocenóz, heterogenitou a ekologickými podmienkami, podporujúcimi a umožňujúcimi zachovanie druhov prirodzeného genofondu krajiny. V týchto územiach sa nachádzajú prirodzené a prírode blízke biotopy s rozmanitými ekologickými a stanovištnými podmienkami, umožňujúcimi občasný alebo trvalý výskyt ohrozených druhov flóry a fauny, prípadne plnia funkciu refúgia. Takisto tlmia negatívny dopad ľudskej činnosti na okolitú krajinu. (Zdroj: RÚSES Levice, 2020)

Podľa RÚSES Levice, 2020, spadá dané územia pod EVSK 17 a EVSK 21.

Číslo a názov EVSK: 17 Jabloňovce

Výmera: 86,76 ha

Príslušnosť k ZUJ (k.ú.): Jabloňovce

Charakteristika: Rozsiahly komplex mozaiky intenzívne a extenzívne obhospodarovaných lúk a pasienok s rôznym podielom NDV a malými fragmentami listnatých lesov. V centrálnej a severnej časti sú pozostatky bývalých mikroštruktúr záhrad s ovocnými drevinami a miestami zachovanými kamennými medzami. Rozptýlená nelesná drevinová vegetácia v kombinácii s ostatnými prvkami krajinej štruktúry poskytuje vhodné rozmnožovacie, potravinové a úkrytové podmienky hmyzu, vtákom a poľovnej zveri.

Číslo a názov EVSK: 21 Vinohradnícka krajina Rybník – Pukanec - Pečenice

Výmera: 747,51 ha

Príslušnosť k ZUJ (k.ú.): Rybník, Čajkov, Opatová, Gondovo, Dolné Devičany, Horné Devičany, Pukanec, Bohunice, Horné Jabloňovce, Dolné Jabloňovce, Bátovce, Pečenice

Charakteristika: Južné úpätie Štiavnických vrchov predstavuje krajinu s dominantným využitím zeme na pestovanie a spracovanie hrozna a v menšej miere ovocia. V tejto oblasti prebieha aj pomyselná najsevernejšia hranica možnosti pestovania viniča, ktorá využíva najteplejšie svahy s rôznou úpravou reliéfu. Už od 17. storočia boli v tejto oblasti vytvorené určité krajinné a sídelné štruktúry s technickými objektami. Z krajino-ekologického hľadiska sa tu nachádzajú cenné kolíkové vinice s vinnými pivničkami, predstavujúce historické krajinné štruktúry, ktoré majú obrovský biologický a ekologický význam. Tieto plochy vytvárajú nárazníkovú zónu v prechode medzi veľkoblukovou poľnohospodárskou krajinou a lesným komplexom Štiavnických vrchov. Tým vo veľkej miere tlmia negatívny vplyv poľnohospodárstva na krajinu. Rôznorodosť, členitosť mnohých plôšiek a mozaikovitosť krajiny tu vytvára výborné podmienky pre vznik mnohých, často aj prioritných biotopov európskeho významu. V týchto lokalitách je zároveň najvyššia biodiverzita z celého okresu a preto majú tieto lokality obrovskú ekostabilizačnú hodnotu. Pred niekoľkými desaťročiami, nepriaznivé socioekonomické podmienky pre rozvoj vinohradníctva mali za následok:

- opúšťanie ťažko prístupných vinných terás
- zakladanie rozsiahlych vinohradov, čo bolo spojené s veľkými zásahmi do krajiny a narušilo to percepciu, ekologickú stabilitu a biodiverzitu krajiny
- ničenie kamenných valov, medzí a pásov krovín čo malo za následok likvidáciu biotopov

Aj napriek týmto negatívnym vplyvom, uvedené lokality môžeme hodnotiť ako oblasť so zachovalými vinohradníckymi krajinnými štruktúrami, ktorá má významné postavenie v súčasnej kultúrnej krajine ako zdroj obnovy a regenerácie pre okolitú, intenzívne využívanú krajinu. V tejto oblasti je veľmi potrebné zabezpečiť a dodržiavať vhodný manažment územia a zásahy do biotopov konzultovať s pracovníkmi ŠOP.

(Zdroj: RÚSES Levice, 2020)

B.2.4.4 Územný systém ekologickej stability

V zmysle § 2 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny sa za územný systém ekologickej stability (ÚSES) považuje taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základnými prvkami kostry ÚSESu sú biocentrá a biokoridory provincionálneho, nadregionálneho, regionálneho a miestneho významu a interakčné prvky. Súčasťou tvorby ÚSES v krajine je aj systém opatrení na ekologicky vhodné a optimálne využívanie krajiny a jej potenciálu.

V Slovenskej republike koncepcia ÚSES bola prijatá uznesením vlády SR č. 394 z roku 1991. Tvorba projektov ÚSES sa v Slovenskej republike realizovala systémom „zhora na dol“, od Generelu nadregionálneho ÚSESu SR (GNÚSES SR 1992, aktualizovaný r. 2001) cez regionálne až miestne ÚSES-y.

V rámci spracovávanía územnoplánovacích dokumentácií veľkých územných celkov Slovenska bola koncepcia ÚSES zapracovaná do ÚPN VÚC jednotlivých krajov. Jednotlivé Regionálne ÚSES-y boli použité ako záväzné územnoplánovacie podklady pre kapitolu krajinná štruktúra a ÚSES.

V zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny :

1. biocentrum je ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev,
2. biokoridor je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky,
3. interakčný prvok určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, najmä trvalá trávna plocha, močiar, porast, jazero, prepojený na biocentrá a biokoridory, ktorý zabezpečuje ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej človekom.

Dokumentácie ÚSES (GNÚSES, RÚSES, MÚSES) sú v zmysle § 54 zákona č. 543/2002 Z.z. o OPaK dokumentáciami ochrany prírody a krajiny a sú podkladmi na vypracovanie územnoplánovacej dokumentácie.

V zmysle Koncepcie územného rozvoja Slovenska (2001), ÚPN VUC Nitrianskeho kraja, Zmeny a doplnky 1 (2015) - časti Krajinná štruktúra a ÚSES a v zmysle dokumentu "Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Levice" (2020) do riešeného územia zasahujú tieto prvky ÚSESu:

Existujúce prvky ÚSES:

ÚSES nadregionálneho významu v k. ú. Horné a Dolné Jablňovce

- biokoridor nadregionálneho významu – terestrický NBkt1 Štiavnické vrchy
- biokoridor nadregionálneho významu - terestrický NBkt2 Börzsöny – Ipeľ –

Štiavnické vrchy

(Zdroj: GNÚSES; RÚSES Levice 2020)

ÚSES regionálneho významu v k. ú. Horné a Dolné Jabloňovce

- **biokoridor regionálneho významu – terestrický RBkt1 Baďan – Počúvadlo - Dekýš**
- **biokoridory regionálneho významu - hydrické RBkh13 – potok Sikenica
RBkh14 – potok Jabloňovka
RBkh19 – Myšpotok**

(Zdroj: RÚSES Levice 2020)

- **biocentrum regionálneho významu RBc1 Sokol; RBc2 - Roháčovo**

(Zdroj: RÚSES Banská Štiavnica)

ÚSES miestneho významu v k. ú. Horné a Dolné Jabloňovce

Miestny územný systém ekologickej stability MÚSES tvoria plošné a líniové prvky v krajine s hodnotným ekologickým významom miestneho charakteru.

Interakčné prvky

Súčasťou miestneho územného systému ekologickej stability sú interakčné prvky, ktoré predstavujú skupinu ekosystémov, nadväzujúcich na biocentrá a biokoridory, so schopnosťou zabezpečiť alebo posilniť priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny.

V katastrálnych územiach sa nachádzajú interakčné prvky líniové IPL i plošné IPP.

Navrhované miestne biokoridory:

- navrhovaný biokoridor miestneho významu – hydrický MBkh1 – potok Plesk /prepája NBkt1 Štiavnické vrchy s RBkh13 potok Sikenica/

Navrhované miestne biocentrá:

- navrhované biocentrum miestneho významu MBc1 - Stráž
- (územie so zachovanými prvkami historickej krajinnej štruktúry)

Navrhované interakčné prvky plošné:

- nIPP1 Pliešky (územie so zachovanými prvkami historickej krajinnej štruktúry)
- nIPP2 Negiš (územie so zachovanými prvkami historickej krajinnej štruktúry hviezdicovitého charakteru)

Navrhované interakčné prvky líniové:

- nIPL1 Hrobľa (územie so zachovanými prvkami historickej krajinnej štruktúry)
- nIPL2 Dolné Bohrovce (územie s NDV prepájajúce MBc1 s NBkt1)
- nIPL3 Predky, Vinská (územie so zachovanými prvkami historickej krajinnej štruktúry)

Minimálne nutné parametre biocentier a biokoridorov na úrovni M-ÚSES:

- **biocentrum:** pre vegetačný stupeň dubový a lužné lesy : 30-10 ha, pre vodné spoločenstvá tečúce: viac ako 100 m, pre vody stojaté: 1 ha, pre lúčne spoločenstvá : 3 ha

- **biokoridor**: pre lesné spoločenstvá: 2000 m, mokrade: 2000 m, lúčne spoločenstvá: 1000 m, minimálne nutná šírka jednoduchého biokoridoru pre lesné spoločenstvá: 15 m, mokrade a lúčne spoločenstvá: 20 m.

Približná minimálna doba na dosiahnutie plnej funkčnej spôsobilosti biocentra a biokoridora miestneho významu je pre:

- vodné spoločenstvá: 10 rokov
- mokrade : 10 rokov
- lúky: 20 rokov
- les s prevahou duba: 400 rokov

V rámci tvorby dokumentov ÚSES pre daný región sa hodnotí aj ekologická stabilita územia, ktorú môžeme definovať ako schopnosť ekosystémov odolávať pôsobeniu negatívnych vplyvov a zachovať si pritom podmienky pre existenciu pôvodných druhov.

Na základe zastúpenia a plošnej rozlohy jednotlivých prvkov súčasnej krajinej štruktúry možno hodnotiť súčasný stav antropizácie územia (ľudského ovplyvnenia územia), či ide o územie prirodzené s vysokou krajinnoeologickou hodnotou, alebo naopak o územie antropicky silne pozmenené s nízkou krajinnoeologickou hodnotou. (RA 21 metodický postup 2001). Štruktúra pozemkov vypovedá o hospodárskom využívaní krajiny.

Z hľadiska zastúpenia prírodných prvkov a dôležitosti pri zachovaní ekologickej stability územia v riešenom území podiel krajinných prvkov s **vysokou ekostabilizačnou hodnotou (lesné pozemky, trvalé trávne porasty a vodné plochy)** tvorí **81,3%** celkovej rozlohy územia.

Krajinné prvky s nízkou ekostabilizačnou hodnotou (**orná pôda, zastavané plochy a ostatné plochy**) spolu predstavujú **16,6 %** celkovej rozlohy územia.

Na základe vyššie uvedeného možno konštatovať, že ekologická stabilita riešeného územia je vysoká, v oboch k.ú. je priaznivá krajinná štruktúra.

Koeficient ekologickej stability (KES) vypočítaný podľa metodiky Reháčková, Pauditšová (2007) dosahuje hodnotu **4,32 - krajina s vysokou ekologickou stabilitou**. Dôvodom je vysoká prevaha lesnej krajiny, lesných celkov s druhovým zložením prirodzených druhov duba zimného, cerového, buka lesného, jedle, javora a lípy, ktoré prispievajú k výraznej ekologickej stabilite územia. Podiel poľnohospodársky využívannej pôdy v území je nízky, čo prispieva k výraznej stabilite ekostabilizačných prvkov v území. Z uvedeného vyplýva, že z hľadiska ochrany životného prostredia, za účelom udržania ekologickej stability územia, je odporúčané realizovať vhodné udržiavacie opatrenia na ochranu ekostabilizačných prvkov v území.

Plošne i funkčne je kostra ekologickej stability riešeného územia je dostačujúca (svedčí o tom aj celkový vysoký stupeň ekologickej stability územia). Na udržanie priaznivej ekologickej stability je potrebné realizovať ekostabilizačné opatrenia – viď kapitolu B.4.

B.2.5 Stresové javy a zdroje

B.2.5.1 Prírodné stresové javy

Seizmické javy

Riešené územie sa nachádza v oblasti mimo epicentier zemetrasnej činnosti /lokalita s možnosťou výskytu makroseizmickej intenzity o sile 6° - 7° MCS.

zdroj: geo.enviroportal

Rádioaktivita

Problematika rádioaktívneho ožarovania obyvateľstva je v ostatných rokoch vo svete i v Slovenskej republike predmetom zvýšenej pozornosti. Dôvodom je značná radiačná záťaž, podmienená umelými i prírodnými zdrojmi a nové poznatky hodnotenia ionizujúceho žiarenia. Z celkového rádioaktívneho žiarenia, ktoré voľne pôsobí na obyvateľstvo, viac ako dve tretiny tvoria prírodné rádioaktívne zdroje. Z nich radón sa podieľa 47 % na skladbe priemerného ročného efektívneho dávkového ekvivalentu ožiarovania obyvateľstva (Vedecký výbor OSN pre otázky ožiarovania, New York, 1988).

Najzávažnejším prírodným zdrojom žiarenia je radón-222 a jeho dcérske produkty rozpadu. Je to karcinogén, ktorý sa podieľa na vzniku rakoviny pľúc až desiatimi percentami. Zdrojovým objektom radónu sú väčšinou hlbšie pôdne horizonty a horniny s obsahom rádia-226, ktorého rozpadom Rn-222 vzniká. Z hĺbky sa radón rôznym spôsobom a rôznymi prísunovými cestami (neotektonické netesné zlomy, priepustné horniny, drvené zóny hornín, atď.) dostáva v pôdnom vzduchu, vode alebo v stavebných materiáloch do obytných priestorov.

Podľa mapového portálu ŠGÚ Dionýza Štúra spadá takmer celé k.ú. Horné a k.ú. Dolné Jabloňovce do územia so stredným radónovým rizikom (63,0%).

Vybrané geodynamické javy v riešenom území:

V riešenom území sa potencionálne vyskytujú nasledovné geodynamické javy:

- ohrozenie poľnohospodárskych pôd veternou eróziou – žiadna až slabá erózia

/Zdroj: podnemapy.sk/

- ohrozenie poľnohospodárskych pôd vodnou eróziou:

Stredná a západná časť k.ú. Horné Jabloňovce je náchylná na vodnú eróziu. Náchylnosť na eróziu je stredná (odnos pôdy je 4 - 10t/ha za rok. Zvyšné časti k.ú. Horné Jabloňovce a celé k.ú. Dolné Jabloňovce nie sú náchylné na vodnú eróziu, resp. náchylnosť na eróziu je žiadna alebo nízka (odnos pôdy je menej ako 4 t/ha za rok.

/Zdroj: podnemapy.sk/

Zosuvné procesy a výmoľová erózia

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra nie sú v predmetnom území zaregistrované zosuvy ani svahové deformácie. V predmetnom území sú evidované staré banské diela (7). Predmetné územie nie je určené ako prieskumné územie pre vyhradený nerast. V riešenom území sú prítomné sedimenty, ktoré sú náchylné na zosúvanie - západná časť k.ú. Horné Jabloňovce. Zároveň popri vodnom toku Sikenica a západne od vodného toku je prítomná výmoľová erózia.

Zdroj: geo. enviroportal.sk

V území je potrebné rešpektovať jestvujúce rigoly.

Geotermálna energia

Geotermálna energia je najstaršou energiou na našej planéte. Je to energia, ktorú získala Zem pri svojom vzniku z materskej hmloviny, následnými zrážkami kozmických telies. V poslednej dobe je energia čiastočne generovaná rádioaktívnym rozpadom niektorých prvkov v zemskom telese. Podľa Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra spadá územie do perspektívnej oblasti alebo štruktúry geotermálnych vôd č.21 - stredoslovenské neovulkanity (JV časť).

Geotermálne vody

Najbližšie geotermálne a termálne kúpaliská sa nachádzajú v Kalinčiakove, v Dudinciach a v Santovke.

B.2.5.2 Sekundárne stresové javy a zdroje

Stresové javy a zdroje predstavujú sprievodné javy, ktoré vznikli ľudskou aktivitou a majú negatívny dosah na územie.

Znečistenie ovzdušia

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší. Kategorizácia zdrojov znečistenia veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia sa uskutočňuje v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 410/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok. Definované sú veľké zdroje znečistenia ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším. V záujmovom území sa veľké ani stredné zdroje znečistenia nenachádzajú. Obec nie je plynofikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok.

Zdrojmi znečistenia ovzdušia v riešenom území v súčasnosti sú:

- automobilová doprava na ceste III. triedy, ako aj na miestnych komunikáciách;
- výroba tepla v domácnostiach a vo výrobných a obslužných prevádzkach;
- výrobné prevádzky v mestách Levice, Tlmače, Nová Baňa, Žarnovica.

Najbližším veľkým zdrojom znečistenia sú prevádzky:

1. Spaľovacie turbíny, SLOVINTERNA, a.s., Levice
2. Nová výhrevňa, Slovenské energetické strojárne, a.s., Tlmače
3. Kotelňa - Kotlárska 2, Tlmačská energetická, s.r.o., Tlmače
4. Minerálne vlákno 2, Knauf Insulation, s.r.o., Nová Baňa

Povrchové vody

Záujmové územie spadá do čiastkového povodia Hrona.

Povodie Hrona Priemerný ročný prietok vo vodomerných staniách v povodí sa pohyboval v rozpätí 47 - 78 % dlhodobých hodnôt Qa1961-2000. Na hlavnom toku Hron dosahoval 59 - 79 % dlhodobých hodnôt. Maximálne priemerné mesačné prietoky na Hrone a na prítokoch horného Hrona boli zaznamenané v apríli. Vo väčšine staníc v povodí Slatiny, na Jasenici v Hronskej Breznici, Vyhnianskom potoku v Bzenici a na prítokoch dolného Hrona sa vyskytli

v marci, iba výnimočne v januári. Percentuálne rozpätie sa na hlavnom toku pohybovalo od 91 do 138 % príslušných dlhodobých hodnôt, na prítokoch od 57 do 204 %. Minimálne priemerné mesačné prietoky sa vyskytli hlavne v decembri a auguste, ďalšie výskyty boli v júli, septembri až novembri. Hodnoty minimálnych mesačných prietokov sa na hlavnom toku pohybovali od 33 do 42 %, na prítokoch od 20 do 52 % príslušných dlhodobých hodnôt. Kulminačné prietoky sa väčšinou vyskytli v apríli a marci, iba na Šalingu a Čiernom Hrone v Čiernom Balogu v júni, na Vydrove v Čiernom Balogu v máji a Lužianke v Hronovciach v októbri. Najvýznamnejšie kulminačné prietoky boli na Šalingu a Čiernom Hrone v Čiernom Balogu s významnosťou 2 – 5 ročného prietoku, na Štiavničke v Mýte pod Ďumbierom sa vyskytol 2 – ročný prietok. Ostatné kulminácie boli 1 – 2 ročné, alebo nedosiahli ani 1 – ročný prietok. Minimálne denné prietoky sa vyskytovali hlavne v decembri a auguste, v niektorých staniach v októbri, septembri a novembri. Ich hodnoty boli od Q270d až nižšie ako Q364d. 27 Prietok menší ako Q364d bol zaznamenaný na hlavnom toku Hron (v Polomke, Dubovej, Banskej Bystrici, Zvolene, Veľkých Kozmálovciach a Kameníne), ako aj na niektorých prítokoch. Kocanský potok v Pstruši bol v období minimálnych prietokov dočasne suchý.

Monitoring kvality povrchových vôd zabezpečuje Slovenský hydrometeorologický ústav Bratislava od roku 1963. Kvalita vody je sledovaná v každom roku v určených základných a zvláštnych miestach odberov vzoriek riečnej sústavy Slovenska. Hodnotenie kvality povrchových vôd upravuje nariadenie vlády SR č. 269/2010 Z.z..

Základným spôsobom hodnotenia kvality povrchových vôd na Slovensku je klasifikácia kvality povrchových vôd podľa STN 75 7221, podľa ktorej sa zaraďuje kvalita povrchovej vody podľa ukazovateľov do tried kvality, s použitím medzných hodnôt.

Povrchové vody sú znečistené hlavne zo splachu agrochemikálií, z úletu chemikálií pri leteckej aplikácii a vypúšťaním znečistených vôd z poľnohospodárskych objektov, čím sa znižuje kvalita vody a postupne sa ochudobňuje vodná biota.

Povrchové vody sú podľa kvality vody zaraďované do 5 tried kvality:

- I. trieda – veľmi čistá voda
- II. trieda – čistá voda
- III. trieda – znečistená voda
- IV. trieda – silne znečistená voda
- V. trieda – veľmi silne znečistená voda

Zoznam sledovaných ukazovateľov podľa STN 75 7221:

- A - kyslíkový režim
- B – základné fyzikálno-chemické ukazovatele
- C – nutrienty
- D – biologické ukazovatele
- E - mikrobiologické ukazovatele
- F – mikropolutanty (anorganické a organické)
- G – toxicita
- H – rádioaktivita

Záujmové územie spadá do hlavného povodia Hrona.

Povodie Hrona

V čiastkovom povodí Hrona bola kvalita vody sledovaná v období 2007 - 2008 v 23 miestach odberu vzoriek. K znečisťovateľom v hornej časti toku Hrona patria odpadové vody z výroby

rafinovaných ropných produktov a z výroby farmaceutických výrobkov. Do toku Hron ústia odpadové vody EMO v Mochovciach. Znečistené vody v oblasti Levíc s prítomným priemyslom a službami zachytávajú prítoky Podlužianka a Sikenica. V celom povodí sú najväčším znečisťovateľom komunálne dopadové vody.

Z vyhodnotených 14 ukazovateľov 2 ukazovatele prekročili limity podľa NV č. 296/2005 Z.z., na prítoku Sikenica v mieste odberu *Sikenica - pod Mýtnymi Ludanami* (rkm 4,8) a to ChSK_{Cr} a dusitanový dusík, pričom koncentrácie ChSK_{Cr} dosiahli hodnoty pre zatriedenie do IV. triedy kvality podľa STN 75 7221.

Zdroj: Kvalita povrchových vôd, SHMÚ 2019

Podpovrchové vody

Podpovrchové vody tvorí pôdna a podzemná voda.

Pôdna voda je disponibilným zdrojom pre biosféru. Je obsiahnutá v pôde a nevytvára súvislú hladinu. Pôdna voda je veľmi dôležitá najmä z hľadiska jej využitia v poľnohospodárstve. V riešenom území v súčasnosti nie sú dostupné dostatočné údaje o nej, nakoľko nie je vybudovaný monitoring na jej sledovanie.

Podzemná voda je definovaná ako časť podpovrchovej vody, ktorá vyplňuje dutiny zvodnených hornín a ktorá podľa charakteru vytvára obyčajne súvislú hladinu. Podzemné vody majú vyhradené osobitné miesto v zákone o vodách, prednostne sa majú využívať pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou.

Podzemná voda je nenahraditeľná zložka životného prostredia.

Podpovrchové vody tvorí pôdna a podzemná voda.

V obci sa zachovalo množstvo studní, ktoré sa po vybudovaní využívajú zväčša na polievanie záhrad. Pôdna voda je disponibilným zdrojom pre biosféru. Je obsiahnutá v pôde a nevytvára súvislú hladinu. Pôdna voda je veľmi dôležitá najmä z hľadiska jej využitia v poľnohospodárstve.

Podzemná voda je definovaná ako časť podpovrchovej vody, ktorá vyplňuje dutiny zvodnených hornín a ktorá podľa charakteru vytvára obyčajne súvislú hladinu. Podzemné vody majú vyhradené osobitné miesto v zákone o vodách, prednostne sa majú využívať pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou. Výskyt a pohyb podzemných vôd, ich množstvo i kvalitatívne vlastnosti závisia najmä od petrograficko-litologických vlastností jednotlivých sopečných hornín, hĺbkového zásahu, roztvorenosti a priepustnosti puklín, hĺbky zvetrania, spôsobu uloženia a tektonického porušenia. Územie má zásoby podzemnej vody dopĺňané iba zo zrážok, nižšie položené časti územia majú podzemné vody dopĺňané z okolitých svahov. Maximum výdatnosti, prevažne v marci, je podmienený infiltráciou vody z roztopeného snehu a zo zrážok. Neskorší výskyt maxima výdatnosti prameňov zodpovedá dlhšie trvajúcej snehovej pokrývke a v dlhšie premrznutej pôde. V letných mesiacoch dochádza taktiež k zvýšeniu výdatnosti prameňov, čo je spôsobené zrážkovým maximom. Pokles výdatnosti prameňov a hladiny podzemnej vody je prevažne na jeseň a v letných mesiacoch v období sucha.

zdroj: PHSR obce Jabloňovce 2015-2024

Podzemná voda je nenahraditeľná zložka životného prostredia. V predmetnom území je úroveň znečistenia podzemných vôd nízka (Cd - od 0,1-1,0).

Ohrozenie územia povodňami

Katastrálnym územím obce Horné a Dolné Jabloňovce, priamo cez zastavané územie obce, preteká v úseku cca od rkm 4,80 - 12,80 **vodný tok Jabloňovka**, číslo toku 134. Západným okrajom katastrálneho územia Jabloňovce preteká v dĺžke cca 2 km **vodný tok Sikenica**. Predmetné toky sú v správe Slovenského vodohospodárskeho podniku, odštepny závod Banská Bystrica. V zmysle vyhlášky MŽP SR č. 211/2005, ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov sú vodné toky, Jabloňovka a Sikenica, zaradené medzi vodohospodársky významné vodné toky.

Ostatné vodné toky, pretekajúce k.ú. Dolné a Horné Jabloňovce, sú zaradené medzi drobné vodné toky a sú v správe Lesov SR, š.p. Banská Bystrica.

Pre ďalší rozvoj, či už bytový, výrobný, športový alebo rekreačný upozorňuje SVP, š.p. na oprávnenie pri správe vodných tokov, kde v zmysle Zákona o vodách č.364/2004 Z. z. podľa § 49 môže správca vodného toku pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení užívať pobrežné pozemky. Pobrežnými pozemkami, v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodársky významnom vodnom toku, sú pozemky do 10 m od brehovej čiary a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary; pri ochrannej hrádzi vodného toku do 10 m od vzdušnej a návodnej päty hrádze.

V potenciálnom záplavovom území Jabloňovky ani v jej blízkosti sa s novou bytovou výstavbou nepočíta . Ohrozené však môžu byť jestvujúce – pôvodné objekty, ktoré sa nachádzajú v kritickej blízkosti toku. Toto sú potenciálne ohrozené objekty a tie je potrebné chrániť.

Pre obec Jabloňovce bol v roku 2011 vypracovaný a Okresným riaditeľstvom HaZZ v Leviciach schválený „Povodňový plán záchranných prác“. Pre vodohospodársky významný vodný tok Jabloňovka neboli podľa portálu SVP, š.p. vypracované mapy povodňového ohrozenia a mapy povodňových rizík pre dané územie. Výkon preventívnych opatrení ,činnosť počas povodne a opatrenia na ochranu územného obvodu riadi obecná povodňová komisia , ktorá je podriadená obvodnej povodňovej komisii.

Plány manažmentu povodňových rizík obsahujú návrhy na realizáciu opatrení, ktorých cieľom je zníženie pravdepodobnosti záplav územia povodňami a na zníženie potenciálnych nepriaznivých následkov povodní. Ide predovšetkým o návrhy preventívnych opatrení v krajine a na vodných tokoch a harmonogram ich realizácie, ktorý bude vypracovaný v závislosti od poradia naliehavosti a jednotlivé opatrenia budú postupne realizované v závislosti od zabezpečenia finančných prostriedkov.

Ochrana pred povodňami zahŕňa:

- a) úpravy tokov,
- b) budovanie ochranných hrádzí
- c) kombináciu opatrení a) + b)

Riziko povodní

Pri návrhu rozvojových zámerov v tomto území je nevyhnutné rešpektovať zákon o ochrane pred povodňami č.7/2010 Z.z. (§20, ods. 6, 7, 8, 9).

V prípade akýchkoľvek stavebných zámerov v blízkosti vodných tokov s nedostatočnou kapacitou koryta na odvedenie prietoku Q 100 – ročnej veľkej vody požadujeme rešpektovať ich inundačné územie, zamedziť v nich výstavbu a iné nevhodné činnosti v zmysle tohto zákona.

Vytvárať podmienky a budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu intravilánu obce.

Stavby protipovodňovej ochrany sú zaradené v územnoplánovacej dokumentácii medzi verejnoprospešné stavby.

V rámci využitia územia nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových vôd, vodných tokov a povrchových technických diel na nich.

Stavby na území s trvalo zvýšenou aktivitou podzemných vôd požadujeme osádzať s úrovňou suterénu min. 0,5 m nad rastlým terénom, bez budovania pivničných priestorov.

Akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v blízkosti vodných tokov a ich ochranného pásma požadujeme odsúhlasiť s našou organizáciou.

V prípade situovania rozvojových lokalít v potenciálne zaplavovanom území si musí žiadateľ – investor protipovodňovú ochranu zabezpečiť na vlastné náklady, vrátane príslušnej projektovej dokumentácie. Protipovodňová ochrana nesmie negatívne ovplyvniť odtokové pomery nižšie položených úsekov vodných tokov.

Opatrenia:

1. Zabezpečiť vykonanie preventívnych opatrení pred povodňami, ako sú opatrenia, ktoré spomaľujú odtok vody z povodia do vodných tokov, zvyšovať retenčnú schopnosť územia, zabezpečiť akumuláciu vôd v lokalitách na to vhodných, ktoré chránia obec pred zaplavením územia vodou z povrchového odtoku, ako aj zaplavenia vodou z vodného toku.

2. Snažiť sa udržať vody z povrchového odtoku na miestach, kde vzniknú a neodvádzať ich do recipientu.

3. Pri umiestňovaní stavieb brať do úvahy inundačné územia, územia ohrozené povodňami (v potenciálnej zóne zaplavenia) a pobrežné pozemky vodných tokov.

4. Pri schvaľovaní nových investičných zámerov brať do úvahy ich budúci možný vplyv na kvalitu povrchových a podzemných vôd. ako aj ich celkový vplyv na životné prostredie.

5. Pri činnostiach plánovaných na pobrežných pozemkoch vodohospodársky významných vodných tokov (Jabloňovka , Sikenica), kde je ochranné pásmo 10 m od brehovej čiary a na pobrežných pozemkoch drobných vodných tokov, kde je ochranné pásmo 5 m od brehovej čiary, je potrebný súhlas OÚ Levice, OSŽP, ŠVS, podľa § 27 vodného zákona.

6. Podporovať opatrenia na vodných tokoch z hľadiska ochrany pred povodňami, úpravy pred vybrežovaním vôd, stabilizácia koryta na tokoch a realizovať ochranné technické opatrenia na monitorovaných lokalitách v rámci katastrálneho územia obce Jabloňovce.

V záujme zabezpečenia ochrany riešeného územia pred povodňami musia byť rozvojové aktivity súlade so Zákonom č.7/2010 Z.z o ochrane pred povodňami a v súlade s „Povodňovým plánom záchranných prác“.

Kontaminácia pôd

Všetky druhy pôd v rámci PPF v posledných desaťročiach dlhodobým pôsobením intenzifikačných činiteľov a všeobecným zhoršovaním kvality životného prostredia utrpeli na kvalite, čiže znížila sa ich prirodzená úrodnosť. Zvyšovanie ich produktivity sa dialo vďaka zväčšujúcemu sa množstvu dodatkového energie pri pestovaní poľných plodín (nafta, počet operácií, inovácia strojového parku, chemické prostriedky na hnojenie a ochranu). V súčasnosti, kedy prišlo k radikálnemu znižovaniu množstiev aplikovaných ochranných a výživových prostriedkov na jednotku plochy, sa obsahy cudzorodých látok postupne znižujú na limitné hodnoty, respektíve paradoxne sa pomaly začína objavovať ich deficit, čo sa sekundárne prejavuje na kvalite porastov.

Zníženie fyzikálnych a chemických kvalít pôd spočíva v znižovaní podielu humusu obmedzeným prísunom organickej hmoty.

Ani pôda v rámci LPF nie je uchránená pred devastačnými tlakmi. Jej okysľovanie a následné zníženie prirodzenej úrodnosti vplyvom kyslých dažďov pokračuje aj v lesných ekosystémoch a odráža sa znížením prírastkov drevnej hmoty a zhoršeným zdravotným stavom drevnej hmoty.

Chemická degradácia pôdy môže byť spôsobená vplyvom rizikových látok anorganickej a organickej povahy z prírodných aj antropických zdrojov, ktoré v určitej koncentrácii pôsobia škodlivo na pôdu, vyvolávajú zmeny jej chemických a biologických vlastností, negatívne ovplyvňujú produkčný potenciál pôd, znižujú hodnotu plodín, negatívne pôsobia na vodu, atmosféru, zdravie ľudí a zvierat.

Z hľadiska kontaminácie sú pôdy riešeného územia zaradené medzi **relatívne čisté pôdy**. (Atlas krajiny SR, 2002, M 1: 500 000, M 1: 1 000 000, str. 279 - 280).

Zaťaženie prostredia pachom a hlukom

Medzi významné zdroje hluku a pachu pôsobiace na životné prostredie patrí automobilová doprava.

Negatívny vplyv na sídlo má prítomnosť cesty III. triedy, III/1587, ktorá prechádza zastavaným územím obce. Uvedená cesta je zdrojom hluku a vibrácií.

Areál PD a obe farmy, v ktorých sa realizuje živočíšna výroba, sú situované v západnej a severnej časti od zastavaného územia. Areály sú potencionálnym zdrojom pachu, ktorý môže zneprijemňovať pohodu bývania občanom obce zvlášť pri prevládajúcich vetroch.

Poškodenie bioty

Biota zahŕňa všetky živé organizmy vo vymedzenom priestore. K poškodzovaniu bioty dochádza vplyvom aj prírodných činiteľov. V tejto časti sú uvedené najmä tie, ktoré súvisia s činnosťou človeka v krajine a ktoré poškodzujú najmä pôvodné druhy rastlín a živočíchov, z ktorých mnohé sú predmetom ochrany prírody.

Medzi dôsledky hospodárskej činnosti človeka patrí aj napr. znižovanie plochy pôvodných a prirodzených biotopov, ich fragmentácia resp. ich zničenie. Zároveň tieto plochy pôvodných biotopov boli resp. sú nahradzované umelými človekom vytvorenými biotopmi, ktoré boli obsadené nepôvodnými druhmi organizmov, či už zámerne (napr. cieľavedomé pestovanie poľnohospodárskych kultúr) alebo sekundárne prenikaním agresívnejších druhov, ktoré vytlačili resp. vytlačujú pôvodné druhy organizmov. Dôsledkom tohto procesu je postupné znižovanie biodiverzity v krajine až po vymiznutie niektorých druhov.

K poškodzovaniu bioty v súčasnosti dochádza aj sekundárnymi stresovými zdrojmi, ktoré sú spojené so zavádzaním intenzívnej poľnohospodárskej výroby, zakladaním nových urbanizovaných plôch (najmä výstavbou objektov bývania, dopravy a priemyselnej výroby) a to znečisťovaním ovzdušia, pôdy a vody ako základných zložiek životného prostredia živých organizmov.

V riešenom území k najrozsiahljšiemu poškodzovaniu bioty došlo vplyvom zavádzania intenzívnej poľnohospodárskej výroby. Súčasťou tohto procesu bolo odvodnenie, melioračné a regulačné úpravy územia, následkom ktorých došlo k zmene aj vodných pomerov v krajine. Postupné rozširovanie plôch poľnohospodárskej pôdy sa uskutočňovalo najmä na úkor prirodzených lúčnych a lesných spoločenstiev.

Biota v riešenom území je ohrozovaná a poškodzovaná aj existujúcimi barierovými objektmi, ktoré ohrozujú najmä živočíchy. Sú to predovšetkým nadzemné elektrovedy a dopravné koridory.

Nadzemné elektrovedy spôsobujú zranenie resp. uhynutie vtákov v dôsledku nárazu počas letu alebo zásahu elektrickým prúdom. Pri novobudovaných elektrovedov resp. pri rekonštrukcii jestvujúcich je potrebné vykonať technické opatrenia na zabránenie úhynu vtákov.

Cestná doprava spôsobuje zranenie resp. úhyn ďalších druhov živočíchov (najmä obožživelníkov, plazov a cicavcov) v dôsledku nárazu. Kosenie okrajov ciest výrazne znižuje toto riziko.

Pôvodná biota je poškodzovaná aj využívaním niektorých foriem hospodárenia napr. v lesnom hospodárstve je to holorubný spôsob obnovy, celoplošná príprava pôdy a pestovanie nepôvodných druhov drevín akými sú napr. agát biely a topol šľachtený.

Biota je poškodzovaná aj vplyvom používania rôznych chemických látok v poľnohospodárskej i lesohospodárskej činnosti, znečisťovaním pôdy a vody odpadovými vodami, nelegálnymi skládkami.

Extravilán

Najväčšie zásahy do krajiny boli vykonané v období zavádzania intenzívnej poľnohospodárskej výroby. Prirodzené spoločenstvá boli zredukované na minimum. V súčasnosti k hlavným zdrojom ohrozenia bioty patria: znečisťovanie pôdy, vody a ovzdušia hospodárskou činnosťou.

V riešenom území sa nachádzajú bariérové prvky, ktoré ohrozujú najmä živočíchy. Sú to predovšetkým nadzemné elektrovedy a cestné komunikácie.

Nadzemné elektrovedy spôsobujú zranenie resp. uhynutie vtákov v dôsledku nárazu počas letu alebo zásahom elektrickým prúdom. Pri novobudovaných elektrovedov resp. pri rekonštrukcii jestvujúcich je potrebné vykonať technické opatrenia na zabránenie úhynu vtákov.

Cestná doprava spôsobuje zranenie resp. úhyn ďalších druhov živočíchov (obožživelníkov, plazov a cicavcov) v dôsledku nárazu. Kosenie okrajov ciest výrazne znižuje toto riziko.

Intravilán

Verejná zeleň si vyžaduje pravidelnejšie a koncepcnejšie ošetrovanie a prehodnotenie stavu existujúcich stromov a kríkov. Potencionálnym zdrojom poškodenia drevín sú najmä hubové ochorenia a živočíšni škodcovia.

Stresové prvky a javy sídelné a technické

Výrobné a poľnohospodárske areály

Ekonomická základňa obce je tvorená súkromným sektorom, ktorý v obci predstavujú predovšetkým podnikatelia - živnostníci. V obci má zastúpenie aj niekoľko malých firiem. Priemyselná výroba, ktorá by ohrozovala kvalitu zložiek životného prostredia tu nie je. Potenciálnym zdrojom hluku, prachu ako aj znečisťovania ovzdušia sú poľnohospodárske chovateľské areály /farma HD/.

Obytné areály a areály služieb

Kvalita životného prostredia je ohrozovaná najmä z bodových zdrojov znečisťovania ovzdušia (vykurovanie tuhým palivom, nepovolené spaľovanie bioodpadu v záhrade),

ohrozením kvality podzemnej vody, únikom odpadových vôd z netesných žump a šírením invázných druhov rastlín v neudržiavaných priestoroch. Obytné územie je permanentne ohrozované zanášaním rigolov.

Dopravné línie a plochy

Z hľadiska širších dopravných vzťahov najvýznamnejšou dopravnou tepnou je cesta II. triedy II/524, ktorá prepája okresné mestá Levice a Banská Štiavnica a smeruje do banskobystrického kraja. Cesta prechádza mimo zastavané územie obce Jabloňovce, riešenej obci sa dotýka v neurbanizovanej oblasti a preto väčší význam pre obec má cesta III. triedy, III/1587, na ktorú vyúsťujú miestne komunikácie a účelové komunikácie. Cesta zabezpečuje spojenie s obcou Baďan, Počúvadlo. Dopravné línie v území sú zdrojom hluku a vibrácií, predstavujú bariéry, ktoré ohrozujú hlavne migrujúce živočíchy.

Elektrovody

Predmetným územím prechádzajú línie 22 kVA vzdušného vedenia. Vzdušné elektrické vedenia sú potenciálnym nebezpečenstvom pre vtáky a patria medzi pohľadovo krajinnooestetické negatíva.

Telekomunikácie

Spoločnosť Slovak Telekom má v k.ú. Horné Jabloňovce a v k.ú. Dolné Jabloňovce trasy telekomunikačných káblov rôznej dôležitosti, vrátane zariadení a objektov, ktoré sú podrobne charakterizované i v grafickej časti Prieskumov a rozborov ÚPN.

Čerpacia stanica pohonných hmôt

V obci sa verejné ČSPHM nenachádzajú.

Skládky a smetiská

Všeobecne záväzné nariadenie o odpadoch na základe ustanovenia § 6 zákona NR SR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a v súlade so zákonom č. 409/2006 o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v obci určuje systém zberu, prepravy a zneškodňovania komunálneho odpadu.

Obec Jabloňovce je členom Združenia obcí pre separovaný zber TATIAR, toto združenie zabezpečuje zber a uloženie odpadu. Separovaný zber využiteľných zložiek komunálneho odpadu je v súčasnosti organizovaný v rôznych formách, separované zložky budú využité ako druhotné suroviny. Likvidáciu komunálneho odpadu sa odporúča riešiť v súlade so širšími vzťahmi v kraji, v nadväznosti na zákon o odpadoch.

V predmetnom území sú na základe registra skládok Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra evidovaná jedná skládka upravená/prekrytá a päť opustených skládok bez prekrytia:

1. Miestny názov: Jabloňovce
Registračné číslo: 7804
Stav: upravená (prekrytie, terénne úpravy a pod.)
2. Miestny názov: Jabloňovce
Registračné číslo: 7803
Stav: opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka)

3. Miestny názov: Jabloňovce - družstvo
Registračné číslo: 7805
Stav: opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka)
4. Miestny názov: Jabloňovce
Registračné číslo: 7806
Stav: opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka)
5. Miestny názov: Jabloňovce
Registračné číslo: 7807
Stav: opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka)
6. Miestny názov: Jabloňovce
Registračné číslo: 7808
Stav: opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka)

Tab. 2: Skládka odpadu v obci Jabloňovce (k.ú. Dolné Jabloňovce)

Registračné číslo	7805	7806	7807	7808
Názov katastr. územia	Dolné Jabloňovce	Dolné Jabloňovce	Dolné Jabloňovce	Dolné Jabloňovce
Miestny názov skládky	Jabloňovce	Jabloňovce	Jabloňovce	Jabloňovce
Rok vytvorenia skládky	1985	1985	1985	1980
Rok ukončenia skládkovania	v registri nie je uvedený	v registri nie je uvedený	v registri nie je uvedený	v registri nie je uvedený
Stav skládky	-	opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka)	opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka)	stará neriadená skládka - zarastená
Vzdialenosť od obydľia [m]	80	50	50	100
Plocha [m ²]	200	100	300	200
Objem skládky [m ³]	200	100	300	200
Ochranný systém podložia (tesnenie)	nemá	nemá	nemá	nemá
Drenážny systém priesakových vôd	nemá	nemá	nemá	nemá
Prekrytie skládky	nemá	nemá	nemá	nemá

Postrek	nemá	nemá	nemá	nemá
Pozícia materiálu voči okoliu	nadúrovňová	kombinovaná	nadúrovňová	podúrovňová
Kontakt s podzemnými vodami	žiadny	žiadny	žiadny	žiadny
Vzťah skládkového materiálu k ovzdušiu - prašnosť	-	-	-	-
Vzťah skládkového materiálu k ovzdušiu - zápach	-	zápach	zápach	zápach
Technická bezpečnosť v priestore skládky	nie sú zistené javy ovplyvňujúce technickú bezpečnosť	nie sú zistené javy ovplyvňujúce technickú bezpečnosť	nie sú zistené javy ovplyvňujúce technickú bezpečnosť	nie sú zistené javy ovplyvňujúce technickú bezpečnosť
Vzdialenosť od vodného zdroja [m]	30 m	80 m	230 m	130 m
Návrh na ďalšie využitie skládky	-	-	-	-
Iné vplyvy na životné prostredie	skládka je v blízkosti potoka	skládka je v blízkosti obydľia	skládka je v blízkosti obydľia	skládka je v blízkosti obydľia

Zdroj: <http://mapserver.geology.sk/skladky/>

Tab.3: Skládka odpadu v obci Jabloňovce (k.ú. Horné Jabloňovce)

Registračné číslo	7803	7804
Názov katastr. územia	Horné Jabloňovce	Horné Jabloňovce
Miestny názov skládky	Jabloňovce	Jabloňovce

Rok vytvorenia skládky	1970	1990
Rok ukončenia skládkovania	-	1996
Stav skládky	stará neriadená skládka - nelegálne využívaná	upravená (prekrytie, terénne úpravy a pod.)
Vzdialenosť od obydlija [m]	-	-
Plocha [m2]	-	500
Objem skládky [m3]	4000	1500
Ochranný systém podložia (tesnenie)	nemá	nemá
Drenážny systém priesakových vôd	nemá	nemá
Prekrytie skládky	nemá	nemá
Postrek	nemá	nemá
Pozícia materiálu voči okoliu	podúrovňová	podúrovňová
Kontakt s podzemnými vodami	žiadny	žiadny
Vzťah skládkového materiálu k ovzdušiu - zápach	zápach	zápach
Technická bezpečnosť v priestore skládky	nie sú zistené javy ovplyvňujúce technickú bezpečnosť	nie sú zistené javy ovplyvňujúce technickú bezpečnosť
Vzdialenosť od vodného zdroja [m]	200m	-
Návrh na ďalšie	v registri nie je	v registri nie je

využitie skládky	uvedené	uvedené
Iné vplyvy na životné prostredie	skládka je v blízkosti potoka	nie je podstatný vplyv

Zdroj: <http://mapserver.geology.sk/skladky/>

V rámci miestnej komunálnej výroby zriadiť v určenej lokalite UPC Z zberový dvor so spracovaním odpadu z rastlinnej výroby, činností v záhradách obce a z lesníckej prevádzky. Vyrobené organické hnojivo následne čiastočne využívať na komerčný odpredaj, čiastočne na zveľaďovanie poľnohospodárskej a lesnej pôdy, na skvalitňovanie verejnej zelene v obci

Tento rozvojový návrh je potrebné riešiť veľmi citlivo so zreteľom na zachovanie charakteru krajiny a tiež krajinno - ekologickej hodnoty širšieho priestoru.

Ohrozenie prvkov ÚSES

Prvky územného systému ekologickej stability ohrozujú socioekonomické javy, ktoré sa prejavujú plošným, líniovým alebo bodovým zásahom, ohrozujú funkčnosť, ale aj samotnú existenciu jednotlivých prvkov ÚSES.

V riešenom území prvky ÚSES sú najviac ohrozované:

- *intenzívnym poľnohospodárstvom*

Znečisťovanie zložiek ŽP vplyvom používaných agrochemikálií (obzvlášť citlivé sú vodné ekosystémy).

- *lesohospodárskou činnosťou*

Negatívny vplyv sa prejavuje v zmene druhovej skladby porastov, výsadbou nepôvodných druhov drevín, vykonávaním ekologicky nevhodných obnovných postupov, intenzívnou ťažbou dreva, znižovaním rubnej doby porastov.

- *odpadovým hospodárstvom*

Nelegálne skládky sú potencionálnym zdrojom znečistenia podložja, pôdy a podzemných vôd. Potencionálnym zdrojom znečistenia môže byť aj svojpomocne zrekultivovaná skládka odpadu.

- *prvkami technickej a dopravnej infraštruktúry*

Vzdušné elektrické vedenia ktoré križujú poľnohospodársku krajinu a obmedzujú možnosť doplniť sieť ÚSES o nové prvky .

Konfliktné uzly

V záujmovom území je možné v rámci stresových javov definovať konfliktný uzol.

Konfliktný uzol KU1 - križovanie hydrického biokoridoru regionálneho významu RBkh13 (potok Sikenica) a navrhované hydrického biokoridoru miestneho významu MBkh1 (potok Plesk) s cestou II. triedy, II/524. (vid'. výkres č.4)

B.2.5.3 Pásma hygienickej ochrany

Ochranné pásma všetkých druhov s potrebou uplatnenia v rámci ÚPN obce Jablňovce

Pásma hygienickej ochrany (PHO) v okolí technických prvkov sa určujú s cieľom ochrany okolia pred ich nepriaznivými účinkami. Možno ich považovať za zóny negatívneho vplyvu daných objektov na okolité prostredie. Okrem pásiem hygienickej ochrany sa v okolí technických prvkov vyčleňujú tiež technické a bezpečnostné pásma, cieľom ktorých je ochrana technických objektov pred negatívnymi vplyvmi okolia.

Spoločnou črtou uvedených pásiem je limitujúci a obmedzujúci vzťah k rozvoju jednotlivých socioekonomických aktivít a z toho vyplývajúci obmedzujúci a limitujúci účinok využitia potenciálu územia.

Západne od zastavaného územia sa nachádza vodný zdroj s pásmom hygienickej ochrany

PHO poľnohospodárskych areálov

Ochranné pásmo –farma hospodárskych zvierat do 700 VDJ.....400m

Ochranné pásmo –farma hospodárskych zvierat do 150 VDJ.....75m

Ochranné pásmo –farma hospodárskych zvierat do 50 VDJ.....50m

Ochranné pásmo miestneho cintorína

Ochranné pásmo pohrebiska je 50 m od hranice pozemku pohrebiska; v ochrannom pásme pohrebiska sa nesmú povoľovať ani umiestňovať budovy okrem budov, ktoré poskytujú služby súvisiace s pohrebníctvom (v súlade so zákonom č.398/2019 Z.z. o pohrebníctve).

Ochranné pásma líniových stavieb

Ochranné pásma cestných komunikácií a zariadení

K ochrane ciest a prevádzky na nich mimo zastavaného územia alebo v území určenému k trvalému zastavaniu slúžia cestné ochranné pásma. V týchto pásmach je zakázaná alebo obmedzená činnosť, ktorá by mohla ohroziť cesty alebo prevádzku na nich. Podľa zákona č. 135/1961 Zb. v znení neskorších predpisov a vykonávacej vyhlášky č. 35/1984 Zb. sú určené zvislými plochami vedenými po oboch stranách komunikácie a to vo vzdialenosti:

- cesta II. triedy (vzdialenosť od osi vozovky) mimo zastavaného územia 25 m

- cesta III. triedy (vzdialenosť od osi vozovky) mimo zastavaného územia 20 m

a v zastavanom území ako komunikácia triedy B3 15m

Vozovky miestnych komunikácií ochranné pásmo na obe strany od osi cesty 15m

Ochranné pásma elektrických zariadení

Rieši zákon č.656/2004 Z. z o energetike a o zmene niektorých zákonov.

Na ochranu zariadení elektrizačnej sústavy sa zriaďujú ochranné pásma. Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti zariadenia elektrizačnej sústavy, ktorý je určený na zabezpečenie spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života a zdravia osôb a majetku.

Ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča. Táto vzdialenosť je pri napätí:

a) od 1 kV do 35 kV vrátane

1. pre vodiče bez izolácie 10 m; v súvislých lesných priesekoch 7 m,
2. pre vodiče so základnou izoláciou 4 m; v súvislých lesných priesekoch 2 m,
3. pre zavesené káblové vedenie 1 m,

Ochranné pásmo vonkajšieho podzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách krajných káblov vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto vedenie od krajného kábla. Táto vzdialenosť je:

1 m pri napätí do 110 kV vrátane vedenia riadiacej regulačnej a zabezpečovacej techniky,

Ochranné pásmo elektrickej stanice vonkajšieho vyhotovenia

- a) s napätím 110 kV a viac je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 30 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice,
- b) s napätím do 110 kV je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 10 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice,
- c) s vnútorným vyhotovením je vymedzené oplotením alebo obostavanou hranicou objektu elektrickej stanice, pričom musí byť zabezpečený prístup do elektrickej stanice na výmenu technologických zariadení.

Pásma ochrany verejných vodovodov a kanalizácií

Rieši zákon 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách § 19 ods. 2

Pásma ochrany sú vymedzené najmenšou vodorovnou vzdialenosťou od vonkajšieho pôdorysného okraja vodovodného potrubia alebo kanalizačného potrubia na obidve strany

- a) 1,5 m pri verejnom vodovode a verejnej kanalizácii do priemeru 500 mm,
- b) 2,5 m pri verejnom vodovode a verejnej kanalizácii nad priemer 500 mm.

Ochranné pásma telekomunikačných zariadení a rozvodov

Ochranné pásmo pre telekomunikačné podzemné vedenia sú 1,5 m na obe strany od osi káblovej trasy.

Ochranné pásmo vodného toku

V zmysle § 49 zákona č.364/2004 Z.z. (vodný zákon) a vykonávacej normy STN 75 2102 je nutné rešpektovať a zachovať ochranné pásmo:

- pri vodohospodársky významnom toku / Jabloňovka, Sikenica /...10 m od brehovej čiary; (resp. vzdušnej päty hrádze)
- pri drobných vodných tokoch /Myšpotok, Kosatin, Plesk, Počúvadliansky potok 5 m od brehovej čiary;
- manipulačný pás 4 m od brehovej čiary

Ochranné pásmo lesa

50 m od hranice lesného pozemku

Ochranné pásmo chráneného stromu

Lipa Tolerančná - 10m od kmeňa všetkými smermi, alebo kolmý priemet koruny do pôdorysu zväčšený o 1,5m.

Ochranné pásmo prírodnej rezervácie:

Jabloňovský Roháč - 100m

Z hľadiska merítka výkresovej dokumentácie nie sú všetky ochranné pásma graficky znázornené.

Pamiatkové ochranné pásma

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky v obci Jabloňovce eviduje v Ústrednom zozname pamiatkového fondu nehnuteľné národné kultúrne pamiatky:

- Kostol s areálom, evanjelický, č. ÚZPF 1606/1-3, na cintoríne, neskorogotický, p. č. 1 a 4, s objektovou skladbou: 1. kostol, 2. opevnenie kostola, 3. náhrobky empírové.
- Dom ľudový, č. ÚZPF 2499, kamenný, polovica 19. storočia, p. č. 104.
- Dom ľudový, č. ÚZPF 2500, kamenný, koniec 19. storočia, p. č. 101.
- Dvor roľnícky, č. ÚZPF 11 911/1-3, materiál kameň, hlina, koniec 19. storočia, p. č. 55, s objektovou skladbou: 1. dom ľudový, 2. stodola, 3. bránka.

V bezprostrednom okolí nehnuteľnej kultúrnej pamiatky nemožno vykonávať stavebnú činnosť ani inú činnosť, ktorá by mohla ohroziť pamiatkové hodnoty kultúrnej pamiatky. Bezprostredné okolie nehnuteľnej kultúrnej pamiatky je priestor v okruhu desiatich metrov od nehnuteľnej kultúrnej pamiatky, **desať metrov** sa počíta od obvodového plášťa stavby, ak nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou je stavba, alebo od hranice pozemku, ak nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou je pozemok (§ 27 ods. 2 pamiatkového zákona).

(archeologické náleziska, ktoré sa nachádzajú v katastri nie sú bližšie špecifikované)

B.3 Krajinnoekologická interpretácia

Krajinnoekologická interpretácia vychádza z estetického vnímania krajiny a charakterizovania environmentálnych problémov.

Pod estetickým vnímaním krajiny rozumieme hodnotenie charakteristického vzhľadu krajiny na základe interpretácie a zoskupenia prvkov súčasnej krajinnej štruktúry.

Riešené územie sa nachádza v krajine, ktorá je charakteristická členitým reliéfom. V krajine prevláda poľnohospodárska výroba, lesohospodárske obhospodarovanie krajiny, extenzívne využívanie TTP. V zhladom na prírodné podmienky, významným činiteľom, ktorý ovplyvňuje prírodné procesy a hospodárske aktivity človeka, sú stabilné lesné spoločenstva, lúky a pasienky.

V riešenom území je NDV zastúpená najmä brehovými porastami a sprievodnou líniovou vegetáciou popri kanáloch a ciest.

Významným antropogénnym prvkom v krajine sú : cesta III. triedy, koridory elektrických vedení, zastavané územia a hospodárske areály.

Za hlavné ekologické problémy možno považovať:

- kontaminácia zásob podzemných vôd činnosťou človeka,
- veterná a vodná erózia pôdy
- divoké skládky

Limitujúcimi faktormi pre rozvoj územia sú celospoločenské záujmy vyplývajúce z ochrany vysokobonitnej pôdy, ochrany zásob podzemnej vody, ochrany chránených častí prírody a prvkov ÚSES a realizácie opatrení na ekologicky optimálne využívanie krajiny.

V obci Jabloňovce môžeme rozlíšiť:

I. priestor ekologicky hodnotný : chránené územia, územia európskeho významu

II. priestory ekologicky štandardné - územie s vidieckou formou hospodárenia v krajine : plochy TTP, záhrady,

III. priestor ekologicky narušený - sú to lokality vyžadujúce určité opatrenia na zamedzenie negatívnych vplyvov na zložky ŽP (plochy ornej pôdy intenzívne poľnohospodársky využívané, pôdy potenciálne ohrozené veternou a vodnou eróziou, plochy a línie zaťažené automobilovou dopravou , areály živočíšnej výroby, lokalita bývalej skládky TKO).

B.4 Návrh krajinnokoekologických opatrení

Pre zachovanie ekologicky hodnotných krajinných celkov je potrebné realizovať opatrenia na dosiahnutie týchto základných cieľov:

- I. vytvorenie a zabezpečenie reálne funkčného územného systému ekologickej stability územia, ktorý budú tvoriť navzájom prepojené a funkčné prvky ÚSES regionálneho a miestneho významu.
- II. zabezpečiť ochranu a starostlivosť o chránené časti prírody a krajinu v zmysle zákona č. 54/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny
- III. zabezpečiť ochranu prírodných zdrojov podľa legislatívne platných zákonov a uplatňovať princípy trvaloudržateľného využívania prírodných zdrojov

B.4.1 Návrh opatrení pre usporiadanie územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody a krajiny

Návrh opatrení:

- A. prvky ÚSESu považovať za limity územného rozvoja, zabezpečiť v nich taký režim využívania, aby spĺňali funkciu biokoridoru, biocentra resp. interakčného prvku, neprerušovať línie biokoridorov a plochu biocentier pri navrhovaní koridorov infraštruktúry a líniových stavieb, navrhované prvky ÚSES schváliť v záväznej časti ÚPD obce,
- B. zachovať súčasnú sieť vodných tokov v riešenom území aj s brehovými porastami za účelom zachovania ich ekologických funkcií pri súčasnom zachovaní úrovne protipovodňovej ochrany,
- C. v rámci revitalizácie vodných tokov ponechať brehy zatrávnené, doplniť brehovú vegetáciu vhodnými pôvodnými drevinami, zabezpečiť dostatočné množstvo vody v tokoch, vybudovať prehrádzky na vybraných úsekoch toku s cieľom zadržiavať vodu v krajine, oddeliť pásmami TTP brehy potokov od plôch ornej pôdy a iné),
- D. zachovať plochy súčasnej NDV a zabezpečiť ich odbornú starostlivosť,
- E. zachovať EVSK a genofondové lokality v území
- F. pri výsadbe drevín v krajine napr. v rámci náhradnej výsadby za realizované výruby drevín v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny alebo pri dopĺňaní prvkov M-ÚSES uprednostniť také druhy, ktoré sú typické pre potenciálnu vegetáciu v riešenom území

- G. vypracovať návrh uličnej a parkovej zelene v obci, v ktorom budú zahrnuté nasledovné úpravy: stanoviť základné prvky starostlivosti o zeleň v obci (napr. kosenie, výsadba drevín), doplniť stromy a kríky na miestach, kde chýbajú, zabezpečiť odbornú starostlivosť o verejnú a vyhradenú zeleň, vyčleniť pozemky na náhradnú výsadbu, odstrániť vzdušné elektrické káblové vedenia v obci,
- H. rozšíriť plochy NDV výsadbou v lokalitách, ktoré sú bez vegetácie a na zanedbaných a nevyužívaných plochách,
- I. zachovať jestvujúce plochy TTP
- J. zachovať jestvujúce plochy ochranných a hospodárskych lesov, dodržiavať lesohospodársky plán
- K. realizovať opatrenia na zamedzenie šírenia invázných druhov rastlín a drevín.

B.4.2 Návrh opatrení na ochranu prírodných zdrojov a na znižovanie negatívneho pôsobenia stresových javov

Ochrana prírodných zdrojov je realizovaná vo forme legislatívnych opatrení na ochranu jednotlivých prírodných zdrojov.

Stresové javy v krajine vytvárajú v krajine rôzne environmentálne problémy ohrozujúce prírodné zdroje (vodu, pôdu, ovzdušie, horninové prostredie, vegetáciu), ekologickú stabilitu, biodiverzitu, i zdravie obyvateľstva).

Návrh opatrení:

- L. na ochranu poľnohospodárskej pôdy pred eróziou realizovať systém ochranných agrotechnických opatrení (v zmysle § 5 zákona č. 220/2004 Z.z.):
 - a) výsadba účelovej poľnohospodárskej a ochrannej zelene,
 - b) vrstevnicová agrotechnika,
 - c) striedanie plodín s ochranným účinkom,
 - d) mulčovací medziplodina kombinovaná s bezorbovou agrotechnikou,
 - e) bezorbová agrotechnika,
 - f) osevné postupy so striedaním plodín s ochranným účinkom,
 - g) usporiadanie honov v smere prevládajúcich vetrov,
 - h) iné opatrenia, ktoré určí pôdna služba podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy.
- M. uprednostniť poľnohospodársku výrobu na menších parcelách PPF (o veľkosti cca 50-60 ha), jednotlivé parcely oddeliť medzami (pásmi TTP) resp. vhodnými drevinami, a tak umožniť rozmanitejšiu štruktúru krajiny, ktorá by poskytovala viacej možností pre úkryt, hľadanie potravy a rozmnožovanie živočíchov, čo by podporilo zvýšenie biodiverzity v krajine,
- N. realizovať potrebné protiradónové opatrenia pri výstavbe nových objektoch alebo kde je nutné realizovať sanačné opatrenia už v existujúcom bytovom fonde s cieľom chrániť obyvateľov pred radiačnou záťažou. Na území, na ktorom je potrebné realizovať potrebné protiradónové opatrenia, neplánovať výstavbu rekreačných objektov, liečební, školských a predškolských zariadení a pod.,
- O. realizovať opatrenia na zníženia zaťaženia obyvateľstva hlukom a exhalátmi z automobilovej dopravy,
- P. realizovať v odpadovom hospodárstve minimalizáciu odpadov, separovaný zber a zhodnocovanie odpadov,
- Q. monitorovať upravené (prekryté) skládky v zastavanom území obce

- R. na vzdušných elektrických vedeniach vykonať technické opatrenia zabraňujúce usmrcovaniu vtákov,
- S. rešpektovať plán protipovodňových opatrení
- T. realizovať protierózne opatrenia v lokalitách s extrémnou vodnou, resp. výmoľovou eróziou /vrstevnicový spôsob obhospodarovania - terasovanie parciel na výrazných svahoch so sklonom nad 12°/

Jednotlivé opatrenia sú podrobne graficky znázornené vo výkresoch č.3,4.

V súvislosti so zaradením riešeného územia medzi zraniteľné oblasti sa vyžaduje dodržiavanie určených opatrení pri obhospodarovaní poľnohospodárskej pôdy.

B.4.4. Opatrenia vyplývajúce zo záväzných dokumentov:

1. ÚPN VÚC Nitriansky kraj, Zmeny a doplnky č.1 (2015)

V dokumente ÚPN VUC Nitrianskeho kraja, Zmeny a doplnky č.1 sú navrhované ekostabilizačné opatrenia, ktoré vychádzajú najmä z analýz abiotických komplexov na regionálnej úrovni a návrhov následných agrotechnických, agrochemických a agromelioračných opatrení pre krajinnno-ekologické regióny. Opatrenia sú navrhované podľa geomorfologických jednotiek vyskytujúcich sa v kraji.

V rámci celku Štiavnických vrchov spadá riešené územie do podcelku Sitnianskej vrchoviny a oddielu Sitnianske predhorie.

v území sa nachádza:

- biokoridor nadregionálneho významu – terestrický NBkt1 Štiavnické vrchy
- biokoridor nadregionálneho významu - terestrický NBkt2 Börzsöny – Ipeľ – Štiavnické vrchy
- biokoridor regionálneho významu – terestrický RBkt1 Baďan – Počúvadlo - Dekýš
- biokoridory regionálneho významu - hydrické RBkh13 – potok Sikenica
RBkh14 – potok Jabloňovka
RBkh19 – Myšpotok
- biocentrum regionálneho významu RBc1 Sokol; RBc2 - Roháčovo

Problémy: ohrozenie kvality podzemnej vody priesakom agrochemikálií, nadmerná veľkosť honov, veterná erózia, zregulované vodné toky,

Odporúčania: chrániť kvalitu povrchových a podzemných vôd, obmedziť používanie agrochemikálií, doplniť drevinnú vegetáciu pozdĺž tokov, kanálov a v medzihrádzovom priestore, skanalizované vodné toky revitalizovať, prispôbiť veľkosť honov nepriaznivým veterným a pôdnym podmienkam, zabezpečiť výber vhodných plodín s ohľadom na vlhkosť a zrnitosť pôdy, vytvárať menšie remízky na bývalých mŕtvych ramenách (dnes premenené na ornú pôdu), zvýšiť drevinnú vegetáciu pozdĺž poľných ciest, vytvárať priaznivé podmienky na zabezpečenie funkčnosti vytvorených biocentier a biokoridorov.

Vybrané záväzné regulatívy funkčného a priestorového usporiadania územia ÚPN regiónu Nitrianskeho kraja, zmeny a doplnky č.1

4. V oblasti poľnohospodárskej výroby a lesného hospodárstva

- 4.1 rešpektovať pri ďalšom rozvoji poľnohospodársky a lesný pôdny fond ako jeden z faktorov limitujúcich urbanistický rozvoj
- 4.3 zabezpečiť protieróznú ochranu poľnohospodárskeho pôdneho fondu prvkami vegetácie v rámci riešenia projektov pozemkových úprav a agrotechnickými opatreniami zameranými na optimalizáciu štruktúry pestovaných plodín, v návaznosti na prvky územného systému ekologickej stability
- 4.4 podporovať alternatívne poľnohospodárstvo na chránených územiach, v pásmach hygienickej ochrany a na územiach začlenených do územného systému ekologickej stability
- 4.6 rozvíjať tradičnú remeselnú výrobu, doplnkové výroby a nevýrobné činnosti súvisiace s lesnou činnosťou, ako integrovanú súčasť lesného hospodárstva, podporujúce rozvoj vidieka
- 4.7 rozširovať výmeru lesného pôdneho fondu na plochách poľnohospodársky nevyužívaných lesných pôd a na pozemkoch porastenými lesnými drevinami, evidovanými v katastri nehnuteľnosti v druhu poľnohospodárska pôda (nie biele plochy)
- 4.8 zaradiť v rámci aktualizácie lesných hospodárskych plánov do kategórie ochranných lesov na základe zhotovenia stanovištných podmienok a v súlade s platnou legislatívou v lesnom hospodárstve relatívne najsuchšie lesné typy dubového lesného vegetačného stupňa,
- 4.9. vytvárať územnotechnické predpoklady pre zachovanie stability lesných porastov lužných stanovišť, zabrániť neodborným zásahom do hydroekologických pomerov, pred každým plánovaným zásahom posúdiť jeho vplyv na hydrologické pomery, vzhľadom na protopovodňové opatrenia.
- 4.10 zabezpečiť v lesnom hospodárstve postupnú obnovu prirodzeného drevinového zloženia porastov, zabezpečiť obnovu porastov jemnejšími spôsobmi, zvyšovať podiel lesov osobitného určenia, zachovať pôvodné zvyšky klimaxových lesov v súvislosti s obnovami lesných hospodárskych plánov,
- 4.12 realizovať ozdravné opatrenia v najviac poškodených lesných spoločenstvách

5. V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody a ochrany pôdneho fondu

- 5.1 zabezpečiť v miestach s intenzívnou veternou a vodnou eróziou protieróznú ochranu pôdy uplatnením prvkov územného systému ekologickej stability, a to najmä biokoridorov, prevažne v oblastiach Podunajskej pahorkatiny,
- 5.2 odstrániť pôsobenie stresových faktorov (skládky odpadov, konfliktné uzly a pod.) v územiach systému ekologickej stability (problematiku riešiť na úrovni konkrétnych projektov ako územných systémov ekologickej stability,
- 5.3 revitalizovať skanalizované toky, kompletizovať sprievodnú vegetáciu výsadbou pásu domácich druhov drevín a krovín pozdĺž tokov, zvýšením podielu trávnatých porastov na plochách mikrodepresíí, čím vzniknú podmienky pre realizáciu navrhovaných biokoridorov pozdĺž tokov, opatrenia treba realizovať v súlade s projektmi pozemkových úprav území,
- 5.5 zabezpečiť nástrojmi územného plánovania ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovu funkčného územného systému ekologickej stability, biologickej integrity krajina a biodiverzity na úrovni národnej, regionálnej aj lokálnej, čo v území Nitrianskeho kraja znamená venovať pozornosť predovšetkým:
- 5.5.4 Chráneným územiám v biokoridoroch pozdĺž hlavných tokov: biokoridor Dunaj, Malý Dunaj a Váh, Nitra, Hron, Ipeľ,
- 5.6 zabezpečiť vodný režim pre lužné lesy v oblastiach Dunaja a jeho prítokov, nivy Váhu, Hrona a Ipeľa tak, aby nedochádzalo k odumieraniu lužných porastov.
- 5.7 realizovať výsadbu lesa v nivách riek, na plochách náchylných na eróziu a pri prameniskách, podporovať zvýšenie podielu nelesnej stromovej a krovinnej vegetácie

5.8. podporovať zakladanie trvalých trávnatých porastov, ochranu mokradí a zachovanie prírodných depresíí, spomalenie odtoku vody v upravených korytách a zachovanie starých ramien a meandrov v okolí Dunaja, Váhu, Hrona a Ipl'a.

1.9 uprednostňovať pri obnove vegetačných porastov prirodzenú obnovu (hlavne pozdĺž tokov, kanálov a ciest a v oblasti svahov Podunajskej pahorkatiny), dodržiavať prirodzené druhové zloženie drevín pre dané typy (postupná náhrada nepôvodných drevín pôvodnými), na maximálnu možnú mieru obmedziť ťažbu veľkoplošnými holorubmi,

5.12. zabezpečiť, aby podmáčané územia s ornou pôdou v oblasti Podunajskej roviny a pahorkatiny boli upravené na trvale trávne porasty resp. zarastené vlhkomilnou vegetáciou

5.14 rešpektovať všetky kategórie chránených území a ich ochranné pásma v zmysle platnej legislatívy o ochrane prírody a krajiny,

5.15 zohľadňovať pri umiestnení činnosti na území kraja ich predpokladané vplyvy na životné prostredie (proces posudzovania EIA) a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov.

Verejno - prospešné stavby:

5.2 verejnoprospešné stavby z hľadiska verejných vodovodov sú všetky siete, zariadenia, terénne úpravy a stavby a k nim prislúchajúce plochy, ktoré zabezpečujú zásobovanie obyvateľstva, obslužné a výrobné aktivity pitnou vodou a úžitkovou (vodovodné rozvody a príslušné zariadenia vodovodnej siete podľa príslušnej technickej dokumentácie)

5.3 verejnoprospešné stavby z hľadiska odvádzania a čistenia odpadových vôd sú všetky siete zariadenia, terénne úpravy a stavby a k nim prislúchajúce plochy, ktoré zabezpečujú odvádzanie a čistenie odpadových vôd (rozšírenie, resp. výstavba ČOV, kmeňové stoky, hlavné zberače a ostatná kanalizačná sústava s príslušnými zariadeniami kanalizačnej siete podľa príslušnej technickej dokumentácie).

8. V oblasti odpadového hospodárstva

8.2. stavby a zariadenia na zber, zneškodňovanie recykláciu, dotrie'ovanie a kompostovanie odpadov)

2. R-ÚSES okresu Levice (2020)

V dokumente R- ÚSESu okresu Levice (2020) boli navrhnuté nasledovné ekostabilizačné opatrenia pre obec Jabloňovce:

Jabloňovce: P6, H2, E3, E22, MO20, MO26

Kódovanie navrhovaných opatrení:

P6.: Protierózne a protipovodňové opatrenia - zatrávniť ornú pôdu

H2: Hydroekologické opatrenia - monitorovať kvalitu povrchových vôd, eliminovať vypúšťanie odpadových vôd

E3: Sanovať nebezpečné hnojiská a revitalizovať okolie zabezpečených hnojísk

E22: Ekostabilizačné opatrenia - zabezpečiť výsadbu izolačnej hygienickej vegetácie

MO20: - pokúsiť sa eliminovať zastúpenie nepôvodných druhov drevín a odstraňovanie invázií rastlín

MO26: - vytvoríť mozaikové štruktúry obhospodarovania v intenzívne využívanej poľnohospodárskej krajine (striedanie TTP, malobloková orná pôda, NDV) s cieľom zvýšenia ekologickej stability poľnohospodárskej krajiny

- *zabezpečiť zachovanie a ochranu historických krajinných štruktúr poľnohospodárskej krajiny aplikáciou vhodných foriem hospodárenia*
- *zabezpečiť pravidelný a vhodný manažment lúčnych ekosystémov v závislosti od typu biotopu*
- *udržiavať rozvolnenú štruktúru ekotonových pásiem (TTP, NDV, stromová vegetácia)*
- *zabezpečiť ochranu a starostlivosť o brehové porasty, zvýšiť ich zastúpenie v krajine, doplniť a obnoviť narušené úseky porastov*

D. Záver

Po stáročia sa vidiek prispôboval prírodným podmienkam a historickému vývoju. Poľnohospodárstvo, ako zdroj zabezpečovania obživy, malo kľúčový vplyv na vidiecky spôsob života a ovplyvňovalo charakter krajiny riešeného územia. Pri rozvojových plánoch vidieka je potrebné brať do úvahy krajinu ako priestor, ktorý neslúži len pre poľnohospodársku produkciu, ale vzhľadom na prírodný potenciál krajiny a geografickú polohu, poskytuje aj iné funkcie a má bohaté kultúrne a estetické hodnoty.

Pri plánovaní rozvoja obce navrhujeme spoluprácu všetkých užívateľov krajiny (PD, Farmy, Slovenský vodohospodársky podnik š.p., Lesy SR, obyvatelia obce ...) na zachovanie a udržiavanie prvkov ekologickej stability v katastrálnom území. Zložky životného prostredia (najmä pôdu, vodu, ovzdušie, lesy) je potrebné využívať tak, aby nedochádzalo k ich znehodnocovaniu, ale naopak, aby postupne rástla ich kvalita, vytvorilo sa zdravé životné prostredie pre obyvateľov a zároveň sa zlepšili a skvalitnili podmienky pre zachovanie biodiverzity v krajine.

Zoznam použitej literatúry

1. Atlas krajiny SR, MŽP SR Bratislava, 2002
2. Environmentálne regionalizácia SR, SAŽP, 2002
3. Generel ochrany a racionálneho využívania vôd-II. vydanie, MŽP SR a MP SR, Bratislava, 2002
4. Geobotanická mapa ČSSR- SSR, SAV Bratislava , 1986
5. Kvalita podzemných vôd na Slovensku 2019, SHMÚ Bratislava, 2019
6. Kvalita povrchových vôd na Slovensku 2019, SHMÚ, Bratislava 2019
7. Metodické pokyny na vypracovanie dokumentov územného systému ekologickej stability, MŽP Bratislava, 1993
8. Metodický postup spracovania KEP v rámci prieskumov a rozborov ÚP obce, MŽP Bratislava, 2001
9. Príručka pre používanie máp bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek, VÚPÚ, Bratislava, 1996
10. Regionálna stratégia trvaloudržateľného rozvoja Nitrianskeho kraja, SAŽP, 2003
11. Revitalizácia vodných tokov, UK PvF Bratislava a SPU Nitra, 1999
12. R-ÚSES okresu Levice, SAŽP, 2020
13. Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Jabloňovce, 2015 - 2024
14. ÚPD VÚC Nitrianskeho kraja, Aurex Bratislava, 2012
15. ÚPD VÚC Nitrianskeho kraja, Zmeny a doplnky 1, Aurex s.r.o. Bratislava, 2015

www.soprsr.sk

www.nr.kuzp.sk

www.lgis.sk
www.podnemapy.sk
www.shmu.sk

Zoznam použitých skratiek:

CHVÚ – chránené vtáčie územie
k.ú. - katastrálne územie
MP SR – Ministerstvo pôdohospodárstva SR
M-ÚSES – miestny územný systém ekologickej stability
MŽP SR - Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NDV - nelesná drevinná vegetácia
OPaK- ochrana prírody a krajiny
PD – poľnohospodárske družstvo
PHO – pásmo hygienickej ochrany
R-ÚSES - regionálny územný systém ekologickej stability
SAŽP - Slovenská agentúra životného prostredia
SHR – súkromne hospodáriaci roľníci
S-CHKO - správa chránenej krajinskej oblasti
SKŠ - súčasná krajinná štruktúra
ŠOP - štátna ochrana prírody
TTP - trvalo trávne plochy
ÚPD - územný plán
ÚPN - územnoplánovací návrh
ÚPN VUC – územnoplánovací návrh veľkého územného celku
ÚSES - územný systém ekologickej stability
VÚC - veľký územný celok
ŽP - životné prostredie